

Bryssel den 5.7.2023
SWD(2023) 826 final

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

2023 års rapport om rättsstatsprincipen Landskapitel i fråga om rättsstatsprincipen i Finland

Följedokument till

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén

2023 års rapport om rättsstatsprincipen Situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Europeiska unionen

{COM(2023) 800 final} - {SWD(2023) 801 final} - {SWD(2023) 802 final} -
{SWD(2023) 803 final} - {SWD(2023) 804 final} - {SWD(2023) 805 final} -
{SWD(2023) 806 final} - {SWD(2023) 807 final} - {SWD(2023) 808 final} -
{SWD(2023) 809 final} - {SWD(2023) 810 final} - {SWD(2023) 811 final} -
{SWD(2023) 812 final} - {SWD(2023) 813 final} - {SWD(2023) 814 final} -
{SWD(2023) 815 final} - {SWD(2023) 816 final} - {SWD(2023) 817 final} -
{SWD(2023) 818 final} - {SWD(2023) 819 final} - {SWD(2023) 820 final} -
{SWD(2023) 821 final} - {SWD(2023) 822 final} - {SWD(2023) 823 final} -
{SWD(2023) 824 final} - {SWD(2023) 825 final} - {SWD(2023) 827 final}

SAMMANFATTNING

Det finska domstolsväsendet anses fortsatt ha en mycket hög grad av oberoende. Domstolsverket fortsätter sitt arbete med att ta fram initiativ och stödja domstolsarbetet genom att utvidga sin verksamhet, organisera möten och delta i en rad olika projekt. En arbetsgrupp som inrättats av justitieministeriet har föreslagit grundlagsändringar för att stärka domstolarnas oberoende och en ny arbetsgrupp har inrättats för att följa upp dessa förslag. I november 2022 överlämnade regeringen för första gången till riksdagen en redogörelse för rättsvården. I rapporten konstateras att domstolsväsendets resurser har ökat, men att strukturella brister kvarstår. Domstolsverket har fått ytterligare finansiering för att utveckla ärendehanteringssystemen.

Experter och företagsledare uppfattar Finland som ett av de minst korrumperade länderna i världen. De flesta av de planerade åtgärderna i den nationella strategin och åtgärdsprogrammet för bekämpning av korruption 2021–2023 har inletts. Arbetet pågår med ett utkast till förslag om handel med inflytande för att fortsätta att stärka det straffrättsliga regelverket för korruptionsbekämpning, och ett beslut om översyn av lagstiftningen om mutor är förestående. Justitieministeriet har genomfört en analys av den rättsliga ramen för ministeransvar. Lagen om öppenhetsregistret träder i kraft den 1 januari 2024. Riksdagen avslutade inte diskussionerna om ett förslag om att begränsa svängdörrar för ministrarna före utgången av valperioden. Tjänstemän och personer inom den högsta ledningen omfattas av anvisningar om tjänstemannaetik, men ministrarna omfattas fortfarande inte. Regeringen har lagt fram en proposition i syfte att utveckla insynen inom lagstiftningen om val- och partifinansiering.

Journalister och yrkesverksamma inom mediebranschen har allmänt taget fria och skyddade förutsättningar att utöva sitt yrke i Finland. Det har inte gjorts några ändringar i lagstiftningen när det gäller tillsynsmyndigheterna för medier eller det finska public service-företaget. De pressetiska reglerna håller på att ses över och resurserna för Finlands självreglerande opinionsnämnd för massmedier har stärkts. Samtidigt hanterar Opinionsnämnden för massmedier allt fler klagomål om journalistetik. Den särskilt utsedda arbetsgruppen för reformen av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet har lagt fram ett förslag till brådskande reform av lagen i syfte att förtydliga undantagen avseende dokument i straffrättsliga förfaranden. Förslaget har dock ännu inte antagits eftersom riksdagens mandattid har löpt ut. Arbetsgruppen förväntas rapportera om den övergripande reformen i slutet av hösten 2023. Regeringen har berett flera rättsliga reformer med anledning av trakasserier mot journalister på nätet.

En ny vägledning för att bedöma konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna vid lagberedning offentliggjordes i november 2022. Generellt sett är det fortfarande ändamålsenligt att involvera berörda parter i lagstiftningsprocessen, men vissa avvikelser rapporteras. En riktad ändring av beredskapslagen har antagits och en mer omfattande översyn är på gång. Lagen som klargör fördelningen av befogenheter mellan justitiekanslern och justitieombudsmannen har trätt i kraft. Ändringar för att förbättra finansieringsmodellen för det civila samhällets organisationer godkändes av riksdagen.

REKOMMENDATIONER

När det gäller rekommendationerna i 2022 års rapport om rättsstatsprincipen har Finland på det hela taget gjort följande:

- Till fullo genomfört rekommendationen att fortsätta att utveckla initiativ genom vilka Domstolsverket kan stödja domstolarna i deras arbete.
- Gjort vissa framsteg när det gäller att fortsätta att stärka det straffrättsliga regelverket för korruptionsbekämpning, särskilt genom att anta lagstiftning om handel med inflytande.
- Gjort betydande framsteg i arbetet med att genomföra den nya nationella strategin och åtgärdsprogrammet för bekämpning av korruption 2021–2023, bland annat genom att inleda genomförandet av alla de planerade åtgärderna.
- Gjort vissa framsteg när det gäller att se över lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet i syfte att säkerställa en faktisk och mer omfattande tillgång till handlingar, mot bakgrund av de europeiska normerna för tillgång till offentliga handlingar.

På grundval av detta och med beaktande av annan utveckling som ägde rum under referensperioden rekommenderas Finland att:

- Fortsätta att följa upp rapporten om bedömning av och framtida utvecklingstrender inom domstolsväsendet, inbegripet reformen av utnämningen av nämndemän, med beaktande av europeiska normer för rättsväsendets oberoende.
- Anta lagstiftning om handel med inflytande och fortsätta att vidta åtgärder för att föreslå en översyn av mutbrott utomlands.
- Stärka den ram för integritet och ansvarsskyldighet som gäller för ministrar och de högsta tjänstemännen genom att anta anvisningar om tjänstemannaetik.
- Driva på reformen av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet i syfte att säkerställa en faktisk och mer omfattande tillgång till handlingar, mot bakgrund av de europeiska normerna för tillgång till offentliga handlingar.

I. DOMSTOLSVÄSENDE

Det finska domstolsväsendet består av allmänna domstolar, dvs. tjugo tingsrätter, fem hovrätter och högsta domstolen, samt förvaltningsdomstolar, dvs. sex regionala förvaltningsdomstolar och högsta förvaltningsdomstolen. Det finns tre specialdomstolar¹. Det oberoende Domstolsverket ansvarar för domstolarnas förvaltning, inbegripet förvaltning av anslag, lokaler och informationssystem². Den oberoende domarförslagsnämnden³ gör framställningar till statsrådet om utnämningen av domare, medan framställningar till domare i högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen görs av dessa domstolar själva⁴. Domarna utnämns formellt av republikens president⁵. Åklagarmyndigheten är en oberoende statlig myndighet⁶ som leds av en riksåklagare som utnämns av presidenten på framställning av justitieministeriet och som kan avsättas eller avstängas från tjänsteutövning genom ett beslut av statsrådet⁷. Finlands Advokatförbund⁸ är ett oberoende organ som utövar tillsyn över advokaternas yrkesutövning⁹. Tillsynsärenden som gäller advokater¹⁰ handläggs av tillsynsnämnden, ett oberoende organ som verkar i samband med Finlands Advokatförbund¹¹. Finland deltar i Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo)¹².

Oberoende

Såväl allmänheten som företag anser att domstolarnas grad av oberoende är mycket hög i Finland. Under 2023 ansåg 86 % av allmänheten och 88 % av företagen att domstolarnas och domarnas oberoende ställning är ganska bra eller mycket bra¹³. Enligt uppgifterna i resultattavlan för rättskipningen i EU 2023 har denna siffra hållits på en mycket hög nivå både bland allmänheten och bland företag sedan 2016. Bland allmänheten har andelen som uppfattar

¹ Marknadsdomstolen, arbetsdomstolen och försäkringsdomstolen. Cepej (2021), *Study on the functioning of judicial systems in the EU Member States*.

² 19 a kap. i domstolslagen.

³ Nämnden har tolv ledamöter – nio domare från olika nivåer inom domstolsväsendet som väljs på förslag av domarkåren och tre ledamöter som inte är domare (en advokat, en åklagare och en företrädare för juridisk forskning och utbildning). Ledamöterna i nämnden utnämns av statsrådet för en mandatperiod på fem år.

⁴ Alla domare i högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen deltar i valet. 11 kap. 7 § i domstolslagen.

⁵ Endast en sökande per ledig tjänst föreslås. Förslaget är inte bindande men följs nästan alltid i praktiken. Endast ett undantag har gjorts när det gäller utnämning vid allmän domstol (år 2000, det år då domarförslagsnämnden inrättades) och ett när det gäller domarutnämning vid högsta domstolen (på 1970-talet).

⁶ 1 kap. 2 § i lagen om Åklagarmyndigheten (32/2019).

⁷ Beslutet om avsättning kan överklagas till högsta förvaltningsdomstolen.

⁸ Lag om advokater (496/1958).

⁹ Olika juridiska tjänster tillhandahålls av olika kategorier av rättstillämpare: advokater, offentliga rättsbiträden och rättegångsbiträden med tillstånd.

¹⁰ Tillsynsnämnden handlägger även tillsynsärenden som gäller två andra kategorier av rättstillämpare, nämligen offentliga rättsbiträden och rättegångsbiträden med tillstånd.

¹¹ Tillsynsnämnden består av en ordförande och elva medlemmar, av vilka sex – utöver ordföranden – är advokater som Advokatförbundets delegation väljer. De återstående medlemmarna, varav två är auktoriserade rättegångsbiträden med tillstånd och tre är advokater, som inte är medlemmar i advokatsamfundet, utses av regeringen på förslag av justitieministeriet efter det att ministeriet har begärt ett yttrande från advokatsamfundet om kandidaternas behörighet; 7 a § i lagen om advokater.

¹² En europeisk delegerad åklagare utnämndes den 1 juli 2021 och den andra utnämndes den 14 oktober 2021 och utnämndes i oktober 2022. Finlands bidrag till 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 17, och ytterligare skriftlig information från Finland 2023.

¹³ Resultattavlan för rättskipningen i EU 2023, diagrammen 50 och 52. Nivån av upplevt oberoende hos rättsväsendet kategoriseras på följande vis: mycket lågt upplevt oberoende (färre än 30 % av de tillfrågade anser att domstolsväsendets oberoende ligger på en ganska eller mycket bra nivå), lågt (30–39 %), medelhögt (40–59 %), högt (60–75 %), mycket högt (över 75 %).

domstolarna som oberoende minskat jämfört med 2022 (88 %), men är högre än 2016 (80 %). Bland företagen har andelen som uppfattar domstolarna som oberoende ökat något jämfört med 2022 (87 %) och 2016 (87 %).

Domstolsverket fortsätter sin verksamhet för att underlätta domstolarnas arbete. I 2022 års rapport om rättsstatsprincipen rekommenderades Finland att "[f]ortsätta att utveckla initiativ genom vilka Domstolsverket kan stödja domstolarna i deras arbete"¹⁴. Domstolsverket har fortsatt att utföra sina uppgifter under hela 2022¹⁵, dvs. att hålla regelbundna möten med domstolarnas chefsdomare, utveckla ärendehanteringssystemen för förvaltningsdomstolarna och de allmänna domstolarna¹⁶, anordna utbildning för domare och andra utbildningstillfällen samt att samarbeta med nationella och internationella leverantörer och nätverk¹⁷. Dessutom har Domstolsverket börjat anordna möten med domstolsadministratörer, domstolarnas dataskyddsombud och personer med ansvar för riskhantering och har byggt upp nätverken med andra aktörer inom domstolsväsendet, såsom allmänna åklagare och Rättsregistercentralen¹⁸. Domstolsverket håller också på att ta fram ett verktyg för att mäta domstolarnas arbetsbörda för att verka för en bättre resursfördelning mellan dem¹⁹. Domstolsverket deltar aktivt i olika projekt och offentliggör statistik på sin webbplats, vilket bidrar till att förbättra den offentliga statistiken om domstolar²⁰. De berörda parterna välkomnar fortfarande sådana initiativ och sådan verksamhet²¹. Med tanke på den betydande verksamhet som Domstolsverket har bedrivit för att underlätta domstolarnas arbete har rekommendationen i 2022 års rapport om rättsstatsprincipen genomförts fullt ut.

En arbetsgrupp vid justitieministeriet har föreslagit grundlagsändringar för att stärka domstolarnas oberoende. En arbetsgrupp²² som tillsatts av justitieministeriet offentliggjorde i oktober 2022 en rapport med en bedömning av domstolsväsendet och dess framtida utvecklingstrender²³. Arbetsgruppen fastställde tre huvudmål: i) starkt oberoende, ii) rättsligt

---

¹⁴ 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 4.

¹⁵ Domstolsverket är ett organ som har till uppgift att stärka domstolarnas strukturella autonomi och deras oberoende och att förbättra kvaliteten på rättskipningen. För mer information om inrättande och struktur, se landskapitlet om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland i följande rapporter: 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, 2021 års rapport om rättsstatsprincipen och 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 2, s. 3 respektive s. 4.

¹⁶ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 6; information från Domstolsverket i samband med besöket i Finland.

¹⁷ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 7, 9 och 10.

¹⁸ Ibid. s. 6; information från Domstolsverket i samband med besöket i Finland.

¹⁹ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 9; information från Domstolsverket i samband med besöket i Finland.

²⁰ Webbplatsen med statistik finns tillgänglig på följande webbadress: <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/sv/index/domstolsvasendet/statistik.html>; bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 8.

²¹ Bidrag från Finlands Advokatförbund till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 11, och från justitiekanslern, s. 11, information som lämnats av Finlands domareförbund i samband med besöket i Finland.

²² Arbetsgruppens medlemmar omfattar företrädare för justitieministeriet, de högsta domstolarna samt hovrätterna och tingsrätterna, förvaltningsdomstolarna, riksåklagarämbetet, Finlands Advokatförbund, juridiska rådgivare och administrativa assistenter. Rapporten om bedömning av och framtida utvecklingstrender inom domstolsväsendet, s. 10.

²³ Justitieministeriets rapport om bedömning av och framtida utvecklingstrender inom domstolsväsendet; bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 8.

skydd av hög kvalitet och iii) användarvänlighet²⁴. Som en åtgärd för att främja ett starkt oberoende föreslås en översyn av grundlagen för att införa skyddsåtgärder mot potentiell otillbörlig påverkan²⁵. Fastställande av ett högsta antal domare vid högsta domstolen i grundlagen samt en obligatorisk pensionsålder för domare hör till de föreslagna åtgärderna²⁶. Som en uppföljning av rapporten tillsatte justitieministeriet i januari 2023 en ny arbetsgrupp med benämningen ”Rättsstatens garantier och utvecklandet av rättsväsendet” för att ytterligare främja rättsskipningens oberoende och rättssäkerhetens höga kvalitet samt användarvänligheten i rättsväsendets tjänster. Arbetsgruppen väntas lägga fram förslag i slutet av 2027²⁷. De berörda parterna har generellt sett välkomnat denna debatt och gjort en positiv bedömning av de potentiella ändringarna av grundlagen²⁸.

En reform av utnämningen av nämndemän diskuteras. För närvarande utses nämndemän, som deltar i vissa²⁹ allvarliga brottmål, där maximistraffet för ett brott är mer än två års fängelse (i en sammansättning med en yrkesdomare och två nämndemän)³⁰, av politiska partier, och antalet nämndemän som varje parti kan utse motsvarar resultatet av de lokala valen³¹. Denna fråga har tidigare undersökts av Greco³² och diskuteras för närvarande³³. Det är allmänt erkänt att det finns en lång tradition av att anställa nämndemän för att avgöra mål, men vissa berörda parter vill se ett minskat politiskt inflytandet vid utnämningen³⁴. Vissa andra anser att detta system är ineffektivt³⁵ och att det medför risker för målets utgång till följd av bristande professionalism³⁶. I rapporten om bedömning av och framtida utvecklingstrender inom domstolsväsendet drogs slutsatsen att det bör omprövas huruvida systemet med nämndemän är

---

²⁴ Rapporten om bedömning av och framtida utvecklingstrender inom domstolsväsendet, s. 12; Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 14; information från justitieministeriet i samband med besöken i Finland

²⁵ Rapporten om bedömning av och framtida utvecklingstrender inom domstolsväsendet, s. 12, 18, 97, 126, 127 och 146.

²⁶ Ibid., s. 127.

²⁷ Justitieministeriets tillsättningsbeslut: Arbetsgruppen ”Rättsstatens garantier och utvecklandet av rättsväsendet”, nr VN/34680/2022-OM-12, s. 1–2.

²⁸ Bidrag från Finlands Advokatförbund till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 11; information som lämnats av Finlands domareförbund och högsta förvaltningsdomstolen i samband med besöket i Finland.

²⁹ Så kallade jordrättsmål rör tvister och överklaganden kopplade till fastighetsköp; information på det finska domstolsväsendets webbplats, finns på <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/sv/index/domstolsvasendet/domstolarna/almannadomstolarna/tingsratterna/vilkamalocharendenhandlaggertingsratten.html>.

³⁰ Cepejs utvärderingsrapport 2022 – Landsprofil Finland, s. 49.

³¹ Det finns inga nämndemän vid hovrätter, förvaltningsdomstolar, högsta domstolar eller specialdomstolar. Justitieministeriets bedömningsrapport om förfarandet för att välja nämndemän, s. 8.

³² Greco, *Fourth evaluation round*, punkterna 94 och 101. De finska myndigheterna uppmanas att söka sätt att göra domarkåren delaktig i utnämningen av nämndemän, mot bakgrund av de farhågor som ombudsmannen tagit upp.

³³ Information från justitiekanslern, Finlands Advokatförbund och Finlands domareförbund i samband med besöken i Finland.

³⁴ Information som lämnats av justitiekanslern i samband med besöket i Finland. Rättspolitiska föreningen Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry (Demla) efterlyser ett avskaffande av institutet för nämndemän, information som lämnats av Demla i samband med besöket i Finland.

³⁵ Information från Finlands domareförbund i samband med besöket i Finland. Detta argument tas också upp i rapporten om bedömning av och framtida utvecklingstrender inom domstolsväsendet, s. 100.

³⁶ Vissa skillnader i beslut som fattats av nämndemän har rapporterats i mål rörande sexualbrott, vilka har fått korrigeras vid hovrätten. Information från Finlands Advokatförbund och Finlands domareförbund i samband med besöket i Finland.

lämpligt³⁷. Justitieministeriet publicerade därefter en utvärderingsrapport i februari 2023, i vilken olika alternativ för utnämningssystemet för nämndemän undersöks och slutsatsen drogs att en bredare bedömning av systemet bör göras³⁸. Justitieministeriet samlade in synpunkter från olika berörda parter, som också insåg vikten av frågan³⁹.

Kvalitet

Regeringen har för första gången till riksdagen överlämnat en redogörelse för rättsvården. I november 2022 lade regeringen fram en redogörelse för rättsvården (*redogörelsen*) för riksdagen, som ger en omfattande översikt över det aktuella läget när det gäller rättsvården i Finland⁴⁰. Domstolsverket deltog i utarbetandet av redogörelsen, och justitiekanslern, domstolarna och andra berörda parter rådförades⁴¹. De centrala frågor som tas upp i redogörelsen rör handläggningstiderna, de höga rättegångskostnaderna och underfinansieringen av domstolsväsendet (se nedan)⁴². Riksdagen höll en allmän debatt om redogörelsen i december 2022 och antog ett yttrande i februari 2023, där man välkomnade ansträngningarna och uppmanade regeringen att omedelbart vidta åtgärder utifrån redogörelsens resultat⁴³. Riksdagen har uppmanat regeringen att lägga fram en skriftlig redogörelse före utgången av 2023 och att lägga fram en ny omfattande redogörelse senast i september 2026⁴⁴. De berörda parterna välkomnar denna redogörelse, eftersom den tar upp de mest brådskande frågorna inom domstolsväsendet⁴⁵.

Digitaliseringen inom domstolsväsendet är långt framskriden, men det finns fortfarande utrymme för förbättringar när det gäller att uppgradera ärendehanteringssystemen. Domstolsverket har fått ytterligare finansiering för att utveckla de två omfattande ärendehanteringssystemen. Det finns ett system för förvaltningsdomstolarna (HAIPA) och ett

---

³⁷ Rapporten om bedömning av och framtida utvecklingstrender inom domstolsväsendet, s. 100; bedömningsrapporten om förfarandet för att välja nämndemän, s. 40.

³⁸ Justitieministeriets bedömningsrapport om förfarandet för att välja nämndemän. Information från justitieministeriet i samband med besöken i Finland. Skriftlig information från de finska myndigheterna i samband med besöket i Finland, s. 1.

³⁹ Utvärderingsnot om urvalet av jurymedlemmar, sammanfattning av yttrandena om utvärderingsrapporten, kommande.

⁴⁰ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 5. Redogörelsen för rättsvården och rapporten om bedömning av och framtida utvecklingstrender inom domstolsväsendet kompletterar varandra till innehållet, men de är inriktade på olika aspekter av det finska domstolsväsendet. Information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland.

⁴¹ Bidrag från justitiekanslern till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 11. Justitiekanslerns utlåtande till riksdagens lagutskott, OKV/2823/22/2022.

⁴² Rapporten s. 3; bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen s.5; bidrag från justitiekanslern till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 11. Ett av de mål som anges i det nya utkastet till regeringsprogram är att säkerställa finansiering för rättssystemets aktörer och att förbättra förutsättningarna för att tillhandahålla mer enhetlig och högkvalitativ rättshjälp (genom att inrätta en nationell myndighet för juridiska tjänster).

⁴³ Lagutskottets betänkande, s. 5 och 16; finns på https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/SRR_13+2022.pdf. Skriftlig information från de finska myndigheterna i samband med besöket i Finland, s. 1. Information från justitieministeriet i samband med besöken i Finland.

⁴⁴ Information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland.

⁴⁵ Bidrag från Finlands Advokatförbund till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 2 och från justitiekanslern, s. 11; information som lämnats av högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen och justitieombudsmannen i samband med besöket i Finland.

för de allmänna domstolarna (AIPA)⁴⁶. Såsom konstaterades i 2022 års rapport om rättsstatsprincipen färdigställdes HAIPA-systemet 2020⁴⁷. Hittills är det dock endast stödpersonal vid vissa domstolar som i begränsad utsträckning har använt detta verktyg, och inte domarna⁴⁸. På grund av förseningar är AIPA-systemet fortfarande under utveckling, och genomförandet förväntas slutföras i juni 2024⁴⁹. De berörda parterna har i allmänhet varit positiva till det nya systemet, men vissa brister kvarstår, såsom bristen på tillgång för advokater till systemet och tillfälliga tekniska problem, vilket redan lyftes fram i 2022 års rapport om rättsstatsprincipen⁵⁰. Domstolsverket har sökt ta itu med en del av dessa utmaningar och en ny portal för advokater och andra juridiska ombud håller för närvarande på att utarbetas och förväntas tas i drift i slutet av 2023⁵¹. Vidare har Domstolsverket också deltagit i utvecklingen av ett nytt system för hantering av administrativa frågor i domstolar (HILDA)⁵². I allmänhet har användningen av digital teknik vid domstolarna och Åklagarmyndigheten kommit långt, och det finns möjlighet att arbeta på distans, använda elektroniska ärendehanteringssystem och teknik för distanskommunikation⁵³.

För att rättsväsendet mer tillgängligt har man via en lagstiftningsreform ökat domstolarnas utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller fördelningen av rättegångskostnader i tvistemål. I redogörelsen för rättsvården föreslås åtgärder i form av sänkta rättegångskostnader och undersökning av möjligheten att införa förenklade rättegångar för småmålsförfaranden för att komma till rätta med de höga rättegångskostnaderna⁵⁴. Som en uppföljning av denna redogörelse har justitieministeriet antagit en bedömningspromemoria om småmålsförfarandet. I januari 2023 godkände riksdagen en reform som ger domstolarna ökade möjligheter att minska kostnaderna för den förlorande parten i tvistemål⁵⁵. Reformen trädde i

---

⁴⁶ För mer information om utvecklingen, se 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 3, och 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 4; bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 6 och 11.

⁴⁷ 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 4.

⁴⁸ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 7. Domstolsverket har förklarat att orsaken till de praktiska problemen med AIPA och HAIPA är den komplexa karaktären hos informations- och kommunikationstekniken på flera nivåer, som kräver samarbete mellan olika aktörer. Dessutom håller Finland fortfarande på att övergå från det ursprungliga systemet från 1990-talet till det nya, vilket innebär att AIPA och HAIPA måste införas i etapper. Detta är också skälet till att domstolarna och Åklagarmyndigheten för närvarande använder både de gamla och de nya ärendehanteringssystemen. Information från Domstolsverket i samband med besöket i Finland. Andra berörda parter har också påpekat att bristen på resurser är ett av de största problemen när det gäller genomförandet av AIPA; information från Finlands Advokatförbund, högsta domstolen och Finlands domareförbund i samband med besöket i Finland.

⁴⁹ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 7 och 11.

⁵⁰ Bidrag från Finlands Advokatförbund till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 16, och från justitiekanslern, s. 11; bidrag från Finlands advokatsamfund till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 16, och justitiekanslern, s. 11. Information från Finlands Advokatförbund, justitiekanslern, högsta domstolen, högsta förvaltningsdomstolen och Finlands domareförbund i samband med besöket i Finland. Föreningen för tingsrättsdomare har lämnat in ett klagomål till Statens revisionsverk om användningen av medel för AIPA-systemet. Svaret väntas kring september 2023.

⁵¹ Information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland. Serviceportalens funktioner kommer att begränsas i den första genomförandefasen och en betydande utveckling planeras under 2024.

⁵² Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 6.

⁵³ Resultattavlan för rättskipningen i EU 2023, diagram 42.

⁵⁴ Rapporten s.59; information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland.

⁵⁵ Information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland.

kraft i maj 2023⁵⁶. Advokatförbundet har också lyft fram de höga rättegångskostnaderna som en faktor som kan hindra tillgången till rättslig prövning⁵⁷. Justitieministeriet har dessutom beställt en studie om effekterna av lagen om domstolsavgifter, och resultaten förväntas offentliggöras i juli 2023⁵⁸.

I redogörelsen för rättsvården konstateras att domstolsväsendets resurser har ökat, samtidigt som strukturella brister kvarstår. I redogörelsen för rättsvården dras slutsatsen att cirka 90 miljoner euro i permanenta årliga tilläggsanslag skulle behövas för att säkerställa lämpliga verksamhetsvillkor och uppnå de mål som fastställts för rättsvården⁵⁹, och att cirka en tredjedel då borde anslås till domstolarna⁶⁰. De ekonomiska resurserna har visserligen ökat under de senaste åren, men resurserna räcker fortfarande inte till. Detta är framför allt fallet för tingsrätterna och hovrätterna⁶¹. Bristen på personal och ekonomiska resurser har också rapporterats vara ett problem för Domstolsverket⁶². Vissa berörda parter har också lyft fram att den stödpersonal som arbetar vid domstolarna fortfarande är underfinansierad, vilket leder till personalbrister och försenade förfaranden⁶³. Domstolarna har fått ytterligare finansiering för andra halvåret 2022 och 2023 för att åtgärda anhopningen av mål till följd av covid-19-pandemin⁶⁴. Ytterligare finansiering tillhandahölls också till Åklagarmyndigheten för åren 2021 och 2022 för att ta itu med anhopningen av mål på grund av covid-19 och anställa nya allmänna åklagare⁶⁵. I och med finansieringen väntas antalet anställda vid Åklagarmyndigheten öka till 613 under 2023, jämfört med 558 under 2021⁶⁶. Det totala antalet pågående mål vid Åklagarmyndigheten fortsätter dock att öka⁶⁷.

Effektivitet

Domstolsväsendet fungerar på det hela taget effektivt – redogörelsen för rättsvården visar dock på ett visst utrymme för förbättringar när det gäller handläggningstiderna. Den beräknade handläggningstiden för förvaltningsmål ökade något till 296 dagar i första instans under 2021 (jämfört med 274 under 2020)⁶⁸. Andelen avgjorda tvistemål ökade i första instans från 93,6 % under 2020 till 100,3 % under 2021⁶⁹. Domstolsväsendet presterar på en genomsnittlig nivå när det gäller den beräknade handläggningstiden för tvistemål (305 dagar i

⁵⁶ Lag nr 3.2.2023/143 om ändring av kapitel 21, 8.2 § och 8 b i rättegångsbalken. Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 8.

⁵⁷ Bidrag från Finlands Advokatförbund till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 15.

⁵⁸ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 8; information från Domstolsverket i samband med besöket i Finland.

⁵⁹ Rapporten s. 5; bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen s. 9; bidrag från Domstolsverket till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 6.

⁶⁰ Bidrag från Domstolsverket till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 6; information som lämnats av Finlands domareförbund i samband med besöket i Finland.

⁶¹ Bidrag från Domstolsverket till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 6; det allmänna problemet med resursbrist togs också upp i bidraget från Finlands Advokatförbund till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 15. Information från högsta domstolen och Finlands domareförbund i samband med besöket i Finland.

⁶² Information från Domstolsverket i samband med besöket i Finland.

⁶³ Bidrag från Domstolsverket till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 7; information som lämnats av högsta förvaltningsdomstolen och Finlands domareförbund i samband med besöket i Finland.

⁶⁴ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 9.

⁶⁵ Bidrag från Finland 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s.9, 10; information från Domstolsverket i samband med besöket i Finland.

⁶⁶ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 10.

⁶⁷ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 9.

⁶⁸ Resultattavlan för rättsskipningen i EU 2023, diagram 10.

⁶⁹ Resultattavlan för rättsskipningen i EU 2023, diagram 12.

första instans under 2021, jämfört med 300 under 2020)⁷⁰. I redogörelsen för rättsvården konstateras dock att handläggningstiderna är det främsta problemet inom domstolsväsendet – något som flera berörda parter också har uppgett⁷¹. Domstolsverket har påpekat att en av anledningarna till att effektiviteten har minskat något är att de inkommande ärendena har varit mer komplicerade⁷².

II. REGELVERK FÖR KORRUPTIONSBEKÄMPNING

I Finland arbetar flera organ och myndigheter med att övervaka, upptäcka och förebygga fall av korruption. Vid sidan av polisen, Centralkriminalpolisen och Åklagarmyndigheten hör Centralen för utredning av penningtvätt⁷³, Statens revisionsverk, Konkurrens- och konsumentverket samt justitieombudsmannen⁷⁴ och justitiekanslern⁷⁵ till de berörda myndigheterna. Den myndighet som ansvarar för planering och samordning av korruptionsbekämpning är justitieministeriets avdelning för straffrätt och straffrätt, bland annat genom att samordna antikorrupsionsnätverket, som består av företrädare för flera ministerier, polis, fackföreningar och det civila samhället⁷⁶.

Experter och företagsledare uppfattar Finland som ett av de minst korruperade länderna i världen. I 2022 års korruptionsindex från Transparency International fick Finland 87 poäng av 100 och kom på andra plats i Europeiska unionen och i världen⁷⁷. Uppfattningen om korruption i Finland har varit relativt stabil de senaste fem åren⁷⁸. Enligt 2023 års särskilda Eurobarometer om korruption anser 13 % av de tillfrågade att korruptionen är utbredd i deras land (EU-genomsnittet ligger på 70 %) och 7 % upplever att de påverkas personligen av korruption i sin vardag (EU-genomsnittet är 24 %)⁷⁹. Av företagen anser 22 % att korruptionen är utbredd (EU-genomsnittet ligger på 65 %) och 11 % anser att korruption är ett problem för affärsverksamheten (EU-genomsnittet är 35 %)⁸⁰. Vidare anser 44 % av de tillfrågade att antalet framgångsrika åtal är tillräckligt för att enskilda ska avskräckas från att ägna sig åt korruption (EU-genomsnitt 32 %)⁸¹, medan 64 % av företagen anser att enskilda och företag som ertappas med att ha mutat en högre tjänsteman får ett lämpligt straff (EU-genomsnitt 30 %)⁸².]

⁷⁰ Resultattavlan för rättskipningen i EU 2023, diagram 8.

⁷¹ Rapporten, s.11, bidrag från justitiekanslern till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 11 och 16, från Finlands Advokatförbund, s. 17, och från Domstolsverket, s. 7.

⁷² Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 13.

⁷³ Centralen för utredning av penningtvätt: <https://poliisi.fi/sv/penningtvatt>.

⁷⁴ Justitieombudsmannen: <https://www.oikeusasiamies.fi/sv/>.

⁷⁵ Justitiekanslern: <https://www.okv.fi/sv/>.

⁷⁶ På regeringens särskilda webbplats om korruptionsbekämpning (korruptiontorjunta.fi/sv/) finns information om de relevanta organ som deltar i kampen mot korruption och deras uppgifter.

⁷⁷ Transparency International (2023), Corruption Perceptions Index 2022, s. 2–3. Den upplevda korruptionen kategoriseras enligt följande: låg (upplevelsen av korruption inom offentlig sektor bland experter och företagsledare hamnar över 79), relativt låg (79–60), relativt hög (59–50), hög (under 50).

⁷⁸ 85 poäng under 2018 men 87 poäng under 2022. Värdet ökar/minskar avsevärt om det förändrats mer än fem punkter, förbättras/försämras om det förändrats mellan 4–5 punkter och ligger relativt stabilt om det förändrats mellan 1–3 punkter under de senaste fem åren.

⁷⁹ Special Eurobarometer 534 on Corruption (2023). Eurobarometeruppgifterna om allmänhetens uppfattning om och erfarenheter av korruption uppdateras årligen. De tidigare uppgifterna är från undersökningen Special Eurobarometer 523 (2022).

⁸⁰ Flash Eurobarometer 524 on Businesses' attitudes towards corruption in the EU (2023). Eurobarometeruppgifterna om företags inställning till korruption uppdateras årligen. De tidigare uppgifterna är från undersökningen Flash Eurobarometer 507 (2022).

⁸¹ Special Eurobarometer 534 on Corruption (2023).

⁸² Flash Eurobarometer 524 on Businesses' attitudes towards corruption in the EU (2023).

Betydande framsteg har gjorts för att genomföra de flesta av de planerade åtgärderna i den nationella strategin och åtgärdsprogrammet för bekämpning av korruption 2021–2023. I 2022 års rapport om rättsstatsprincipen rekommenderades Finland att ”fortsätta att arbeta med genomförandet av den nya nationella strategin och åtgärdsprogrammet för bekämpning av korruption 2021–2023, bland annat genom att inleda genomförandet av alla de planerade åtgärderna”⁸³. I åtgärdsprogrammet för strategin för bekämpning av korruption 2021–2023 ingick 79 åtgärder. 73 av de 79 planerade åtgärderna har börjat genomföras⁸⁴, varav 17 har slutförts och 28 är långt framskridna⁸⁵. Förberedelserna inför nästa strategi förväntas inledas under 2023⁸⁶. Under 2023 strävar Finland efter att öka insynen i processen kring FN:s konvention mot korruption och i utvecklingen av den nationella strategin för bekämpning av korruption⁸⁷. För att förbättra insynen kommer justitieministeriet att använda sig av den officiella webbsidan om korruptionsbekämpning⁸⁸. Eftersom endast sex åtgärder i strategin inte har inletts⁸⁹ och 45 åtgärder har slutförts eller är långt framskridna har betydande framsteg gjorts när det gäller genomförandet av rekommendationen i 2022 års rapport om rättsstatsprincipen.

Vissa framsteg har gjorts när det gäller att stärka det straffrättsliga regelverket för korruptionsbekämpning i och med att utarbetandet av utkastet till förslag om handel med inflytande pågår, och ett beslut om översyn av lagstiftningen om mutor är förestående. I 2022 års rapport om rättsstatsprincipen rekommenderades Finland att ”fortsätta att stärka det straffrättsliga regelverket för korruptionsbekämpning, särskilt genom att anta lagstiftning om handel med inflytande”⁹⁰. Regeringen lade fram ett utkast till förslag om handel med inflytande sommaren 2022, som reviderades med beaktande av synpunkterna från det offentliga samrådet. Beroende på den kommande regeringens mandatperiod kan propositionen

---

⁸³ 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, *Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland*, s. 2.

⁸⁴ Jämfört med 2022 års rapport om rättsstatsprincipen har ytterligare fem av de 79 planerade åtgärderna börjat genomföras (65 åtgärder 2022), ytterligare fyra åtgärder har slutförts (nio åtgärder 2022) och fem åtgärder anses vara långt framskridna (22 åtgärder under 2022).

⁸⁵ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 15. Denna genomförandestatus bygger på den femte rapporteringsomgången i mars 2023. Som en bilaga till det skriftliga bidraget till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen skickade statsrådet även en översikt över genomförandestatusen för varje åtgärd.

⁸⁶ Information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland. Flera initiativ som redan har planerats är beroende av det kommande valet i april, däribland utkastet till förslag om handel med inflytande (se nedan) och diskussionen om de prioriteringar som ska ingå i nästa strategi. Justitieministeriet har åtagit sig att försöka inkludera den nya strategin i den nya regeringens program, men kommande diskussioner måste utgå från resultatet av nästa val.

⁸⁷ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 15. Under våren 2022 undertecknade Finland dessutom UNCAC-koalitionens åtagande om öppenhet.

⁸⁸ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 15. På webbplatsen (korruptiontorjunta.fi/sv/) ges en presentation av strategin för bekämpning av korruption och särskilda milstolpar beskrivs. Den omfattar också ett avsnitt med vanliga frågor och instruktioner om hur korruption ska rapporteras.

⁸⁹ När det gäller de åtgärder som inte har inletts föreskrevs i åtgärd 5.1.1 att ”det ska utredas om bestämmelserna om mutor i näringsverksamhet i 30 kapitlet i strafflagen bör ändras så att bestämmelserna om mutbrott i myndighetsverksamhet bättre överensstämmer med bestämmelserna om mutbrott i näringsverksamhet”. I åtgärdsprogrammet påpekas att denna åtgärd – som justitieministeriet ansvarar för – kräver ytterligare finansiering.

⁹⁰ 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, *Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland*, s. 2.

läggas fram i riksdagen tidigast hösten 2023⁹¹. Åklagarmyndigheten är på det stora hela nöjd med innehållet, men har lyft fram vissa aspekter som kan göra det svårare att samla in bevis och bevisa inflytande⁹². Justitieministeriet måste fortfarande bedöma huruvida bestämmelserna om mutbrott i strafflagen behöver ändras ytterligare⁹³. OECD underströk nyligen att Finland behöver se till att lagstiftningen om mutbrott i utlandet efterlevs, bland annat genom att ta itu med frågetecknen kring definitionen av brottet⁹⁴. Som rapporterades förra året⁹⁵ publicerade regeringen i februari 2022 en oberoende studie om korruption i internationell näringsverksamhet, inklusive om mutbrott i utlandet⁹⁶. Ytterligare en studie planeras till 2023, bland annat som svar på OECD:s uppmaningar, för att mer ingående följa upp den oberoende studien om korruption i internationell näringsverksamhet⁹⁷. Eventuella ändringar av lagstiftningen om mutor kommer att bedömas på grundval av detta⁹⁸. Utrikesministeriet arbetar med riktlinjer för personal som arbetar utomlands om hur korruption upptäcks och vilka åtgärder som ska vidtas när så är fallet⁹⁹. Mot bakgrund av att utarbetandet av utkastet till förslag om handel med inflytande pågår har vissa framsteg gjorts med rekommendationen i 2022 års rapport om rättsstatsprincipen.

Efter att ha ökat betydligt förra året har antalet åtal för korruptionsrelaterade brott gått tillbaka till genomsnittet för tidigare år. Polisens och Centralkriminalpolisens resurser har stärkts med ytterligare fyra tjänstemän från andra halvåret 2022 till slutet av januari 2023¹⁰⁰. Polisen anser att man har den sakkunskap som krävs för att hantera korruptionsfall¹⁰¹. Polisen

---

⁹¹ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 14; information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland. Det lagstiftningsförslag som utarbetats av justitieministeriet lades fram för offentligt samråd med tidsfrist den 25 november 2022. Lagstiftningsförslaget omfattar även juridiska personers straffrättsliga ansvar.

⁹² Information från Åklagarmyndigheten i samband med besöket i Finland. Åklagarna nämnde särskilt ett onödigt högt ställt beviskrav när det gäller mellanhänder vid handel med inflytande.

⁹³ Se 2022 års rapport om rättsstatsprincipen (s. 8). Bedömningen – som också kommer att omfatta möjligheten att utvidga ansvaret vid tjänsteutövning till kommunala och statliga majoritetsägda företag – skulle ha genomförts redan 2020 och 2021. Statsrådets principbeslut om en nationell strategi och ett åtgärdsprogram för bekämpning av korruption 2021–2023 s. 41.

⁹⁴ OECD:s arbetsgrupp mot korruption har uttryckt allvarlig oro över den bristande efterlevnadskontrollen av lagstiftningen om mutbrott utomlands i Finland, vilket går tillbaka till OECD:s utvärderingsrapport i fas 4 från 2017. Finland rekommenderas att se över brottet mutbrott utomlands för att undanröja betydande brister som skulle kunna hindra att sådana brott faktiskt leder till åtal. I december 2022 uppgav OECD att OECD:s arbetsgrupp mot korruption kommer att skicka en högnivågrupp till Helsingfors, såvida inte påtagliga framsteg rapporteras i juni 2023, eftersom Finland fortfarande brister i efterlevnaden av en central aspekt av OECD:s konvention mot mutor och dessutom brister i efterlevnadskontrollen av landets lagar om mutbrott i utlandet.

⁹⁵ 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, *Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland*, s. 9–10.

⁹⁶ Statsrådets kansli (2022), *Lahjonta kansainvälisessä liiketoiminnassa. Säätelyn, soveltamiskäytännön ja koulutuksen nykytila ja muutostarpeet*. Såsom rekommenderas i studien har ministeriet åtagit sig att fortsätta utbildningen för brottsutredare, åklagare och domare om tillämpningen av mutbrott i utlandet. Som rapporterades förra året (2022 års rapport om rättsstatsprincipen, *Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland*, s. 9) startade utbildningen 2021.

⁹⁷ Information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland.

⁹⁸ Detta åtagande ingick i den nya strategin för bekämpning av korruption, som ska godkännas av den nya regeringen. Information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland.

⁹⁹ Information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland. Åtgärdsprogrammet, 4.4.1, s. 23. Åtgärden betecknas för närvarande som ”långt framskriden”.

¹⁰⁰ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 16. Sammanlagt har två tjänster tilldelats brottsutredningsavdelningen (ekonomisk brottslighet), en tjänst till Centralen för utredning av penningtvätt och en till Polisinrättningen i Helsingfors.

¹⁰¹ Information från Rikspolisstyrelsen i samband med besöket i Finland. Polisen planerar inga kommande diskussioner om att inrätta en separat och särskild enhet för korruptionsbekämpning.

får stöd av externa experter och särskild utbildning ges till Centralkriminalpolisen, lokala polisstationer och Centralen för utredning av penningtvätt om hur korruptionsfall kan identifieras¹⁰². Rikspolisstyrelsen har i enlighet med Grecos rekommendationer¹⁰³ tagit fram riktlinjer för korruptionsbekämpning och interna instruktioner som kommer att genomföras under 2023¹⁰⁴. Gränsbevakningsväsendets strategi mot korruption planeras vara slutförd senast den 31 december 2023 och träda i kraft senast i januari 2024¹⁰⁵. Det finns sex åklagare som är specialiserade på korruptionsbrott och 19 åklagare som är specialiserade på lagföring av brott som begåtts i tjänst¹⁰⁶. Åklagare som är specialiserade på ekonomisk brottslighet handlägger ofta mutbrott i alla åklagardistrikt¹⁰⁷, medan lägre åklagare är inblandade i korruptionsmål för att bistå åklagare på högre nivå. Under 2022 överlämnade polisen nio korruptionsärenden till Åklagarmyndigheten. Samma år ledde 24 ärenden till åtal¹⁰⁸. Jämfört med 2021¹⁰⁹ – då Åklagarmyndigheten tog emot 90 korruptionsärenden från polisen och fattade beslut om 68 ärenden, varav åtal väcktes i 56 ärenden och 19 ärenden lades ner – visar uppgifterna på en återgång till genomsnittet på tio ärenden per år där åtal väckts¹¹⁰. När det gäller samarbetet med Eppo har inga särskilda utmaningar rapporterats. I december 2022 uppgick antalet korruptionsrelaterade ärenden som väntar på beslut från åklagaren till 57, varav 17 har pågått¹¹¹ i över 12 månader¹¹².

Justitieministeriet har analyserat den nuvarande rättsliga ramen för ministeransvar, men ett politiskt beslut krävs fortfarande. Förfarandet för utredning av korruption hos medlemmarna av statsrådet skiljer sig från vanliga korruptionsutredningar¹¹³. I augusti 2022 utarbetade och publicerade justitieministeriet ett bakgrundsdokument¹¹⁴ med en beskrivning av läget när det gäller regleringen av ministeransvar samt argument för att bevara det nuvarande läget och förslag till bedömning av regleringsbehov. Dokumentet förväntas diskuteras i riksdagen¹¹⁵. Frågor har väckts om huruvida riksdagen är det bäst lämpade forumet för att diskutera ministeransvar, och förslag har lagts fram på att en rättslig myndighet borde ingripa

---

¹⁰² Information från Centralkriminalpolisen i samband med besöket i Finland.

¹⁰³ Greco, Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, rekommendation vii, punkt 129.

¹⁰⁴ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 15; information som lämnats som ett kompletterande bidrag från justitieministeriet efter besöket i Finland.

¹⁰⁵ Skriftligt bidrag från Gränsbevakningsväsendet efter besöket i Finland. Det finns planer på att utveckla samarbetet med kommunerna och den privata sektorn för att försvåra de ekonomiska förutsättningarna för brottslig verksamhet i sådana miljöer. En tydlig tidsplan saknas dock. Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 16.

¹⁰⁶ Skriftligt bidrag från justitieministeriet efter landsbesöket i Finland.

¹⁰⁷ Skriftligt bidrag från Åklagarmyndigheten i samband med besöket i Finland.

¹⁰⁸ Information från Åklagarmyndigheten i samband med besöket i Finland.

¹⁰⁹ *2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland*, s. 9. Uppgifterna avser 2021. Detta var en mycket snabb ökning jämfört med genomsnittet på tio ärenden per år där åtal väckts, enligt uppgifterna i 2021 års rapport om rättsstatsprincipen (s. 6).

¹¹⁰ Enligt de uppgifter för åren 2010–2019 som Åklagarmyndigheten lämnade i samband med besöket i Finland 2021 har det genomsnittliga årliga antalet åtal för korruptionsbrott och ekonomiska brott legat relativt stabilt under den tioåriga rapporteringsperioden, med ett genomsnitt på tio ärenden per år.

¹¹¹ Pågående ärenden avser ärenden där åklagaren ännu inte har beslutat om att väcka åtal eller inte.

¹¹² Skriftligt bidrag från de finska myndigheterna efter besöket i Finland.

¹¹³ 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 7; 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 9.

¹¹⁴ Statsrådet (2022), Bakgrundsinformation om juridiskt ministeransvar och begäran om tillstånd att åtala en riksdagsledamot (inte översatt till svenska).

¹¹⁵ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 20.

snarare än ett riksdagsutskott¹¹⁶. Greco har redan påpekat att detta kan vara ett hinder för ett välfungerande straffrättsligt system¹¹⁷.

Lagen om öppenhetsregistret ska enligt planerna träda i kraft efter riksdagens godkännande och ett elektroniskt register håller för närvarande på att utvecklas. För närvarande finns det ingen heltäckande lagstiftning om lobbyverksamhet eftersom ramen bygger på flera olika rättsakter och administrativa riktlinjer¹¹⁸. I lagen om öppenhetsregistret – som ska träda i kraft den 1 januari 2024 – fastställs en skyldighet för juridiska personer och privata näringsidkare att registrera sig för att bedriva påverkanskommunikation och tillhörande professionell rådgivning¹¹⁹. Ett elektroniskt register håller för närvarande på att utvecklas av Statens revisionsverk och förväntas tas i drift i slutet av 2023¹²⁰. Öppenhetsregistret övervakas av Statens revisionsverk och syftar till att förbättra insynen i beslutsfattandet, bekämpa ineffektivt inflytande och stärka allmänhetens förtroende. Vid sidan av registret har en rådgivande nämnd med deltagande av justitieministeriet, finansministeriet och företrädare för den akademiska världen tillsatts för att ta fram rekommendationer om god praxis för lobbyverksamhet¹²¹.

Riksdagen avslutade inte diskussionerna om ett förslag om att begränsa svängdörrar för ministrarna före utgången av valperioden. Förslaget lades fram för riksdagen i september 2022. Diskussionen om förslaget avslutades dock inte när riksdagens sammanträde avslutades våren 2023 och inget ytterligare arbete planerades före valet i april 2023¹²². Detta förslag, som enligt planerna skulle läggas fram för riksdagen under våren 2021¹²³, syftar till att fastställa förfaranden för att förebygga och undvika intressekonflikter när en medlem av statsrådet övergår till andra uppgifter för en period på upp till 12 månader¹²⁴.

---

¹¹⁶ Information från Åklagarmyndigheten i samband med besöket i Finland.

¹¹⁷ Greco, *Fifth Evaluation Round – Compliance report*, punkterna 39–41.

¹¹⁸ Det finns för närvarande ingen separat lagstiftning om lobbyverksamhet utöver den nya lagen om öppenhetsregistret (som ministeriet förväntar sig att träda i kraft den 1 januari 2024). Regleringen av lobbyverksamhet bygger på olika bestämmelser, såsom statstjänstemannalagen (750/1994), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och förvaltningslagen (434/2003) samt administrativa riktlinjer. I december 2022 utfärdade finansministeriet riktlinjer för statliga organ för att bekämpa korruption, som syftar till att öka medvetenheten och identifiera korruptionsrisker inom statliga organ och institutioner. 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 10; 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 8.

¹¹⁹ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 17. Regeringens proposition (RP 98/2022 rd) med förslag till lag om öppenhetsregistrering. I förslaget fastställs en skyldighet för juridiska personer och privata näringsidkare att till registret anmäla påverkanskommunikation som riktar sig till riksdagen och ministerier och tillhörande rådgivning som de bedriver som företag.

¹²⁰ Information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland.

¹²¹ Information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland; skriftligt bidrag från justitieministeriet i samband med besöket i Finland. Den rådgivande nämnden kommer att inrättas för öppenhetsregistret under våren 2023. Ingen tidsplan väntas för utfärdandet av dessa rekommendationer, eftersom beslutet fattas av den rådgivande nämnden.

¹²² Skriftligt bidrag från justitieministeriet efter landsbesöket i Finland. I enlighet med Finlands grundlag kommer behandlingen av förslaget att upphöra i slutet av valperioden i april 2023. Förslaget var detsamma som vid samrådet med experter i riksdagen. Att slutföra förslaget om att begränsa svängdörrsproblematiken för ministrarna är ett av målen i det nya utkastet till regeringsprogram.

¹²³ 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 11.

¹²⁴ Ministrarna kan åta sig att följa rekommendationen från statens tjänstemannaetiska delegation om att de ska informera om sin avsikt att övergå till andra uppgifter efter att de har utnämnts till ministrar. Ministrarna

Tjänstemän och personer inom den högsta ledningen omfattas av anvisningar om tjänstemannaetik, men ministrarna omfattas fortfarande inte. Frågan togs upp redan inom ramen för 2022 års rapport om rättsstatsprincipen¹²⁵ och var föremål för en rekommendation från Greco femte utvärderingsomgång¹²⁶. Anvisningarna om tjänstemannaetik¹²⁷ syftar till att ge en heltäckande bild av och ange en standard för integritet och kompletteras av grundlagen och justitieministerns övervakning. Även om ministrarna ofta är riksdagsledamöter – och därmed omfattas av anvisningarna¹²⁸ – finns det utrymme att utvidga anvisningarnas räckvidd så att de uttryckligen gäller ministrar. Statsrådets kansli uppdaterade handboken om ministeransvar: handboken omfattar ett avsnitt om föreskrifter och principer som styr regeringens verksamhet, såsom rättsstatsprincipen, principerna om god samhällsstyrning samt öppenhet och hantering av dokument¹²⁹. Ministrarna omfattas dock fortfarande inte av någon uppförandekod som tar upp andra känsliga integritetsrelaterade områden som för närvarande inte ingår i ministerhandboken¹³⁰. Som rapporterades förra året¹³¹ trädde ändringen av statstjänstemannalagen om en karenstid efter anställning inom statsförvaltningen i kraft i juni 2022, i linje med en rekommendation från Greco¹³².

Regeringen lade fram en proposition för riksdagen i syfte att utveckla insynen inom lagstiftningen om val- och partifinansiering. Regeringspropositionen lades fram för riksdagen i november 2022¹³³. På grund av riksdagsvalen i april 2023 avbröts dock det pågående arbetet med lagförslaget¹³⁴. I propositionen föreslås att lagen om kandidaters valfinansiering, vallagen och lagen om medborgarinitiativ ändras, med syftet att förbättra bestämmelser och praxis för att redovisa val- och partifinansiering¹³⁵ samt att ge Statens revisionsverk utökad rätt att utöva tillsyn över kandidaters försäkran om valfinansiering¹³⁶. Statens revisionsverk har visserligen konstaterat att partierna följer finansieringsbestämmelserna relativt bra, men också framfört kritik vad gäller den senaste

---

omfattas därmed inte av svängdörrsbegränsningarna i statstjänstemannalagen. Läget rapporterades både 2020 (s. 8) och 2022 (s. 11). Regeringens proposition RP 192/2022 rd. Observera att varje regering överväger sitt åtagande att följa rekommendationen från den rådgivande nämnden för etik inom offentlig förvaltning.

¹²⁵ 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 10.

¹²⁶ Greco, *Fifth Evaluation Round – 2nd Compliance report*, rekommendationerna iv och v, punkterna 28–41.

¹²⁷ Statsrådet (2021), *Anvisningar om tjänstemannaetik*. Anvisningarna om tjänstemannaetik utfärdades 2021. Syftet är att tillhandahålla en omfattande uppsättning regler som riktar sig till högre tjänstemän inom statsförvaltningen, däribland särskilda rådgivare, som nu också omfattas av krav på finansiell information. Uppförandekoden omfattar närmare bestämt alla offentligtanställda.

¹²⁸ Sådana särskilda bestämmelser hänvisar till konstitutionen och riksdagens arbetsordning.

¹²⁹ Information från statsrådets kansli i samband med besöket i Finland; skriftligt bidrag från statsrådets kansli i samband med besöket i Finland.

¹³⁰ Greco, *Fifth Evaluation Round – Compliance report*, rekommendationerna iv och v, punkterna 17 och 96.

¹³¹ 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 10.

¹³² Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 17. Ändring av 44 a § i statstjänstemannalagen (750/1994); Greco, *Fifth Evaluation Round – Compliance report*, rekommendation v, punkterna 32–34.

¹³³ Riksdagen (2023), regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om kandidaters valfinansiering, partilagen, 112 och 143 1 § i vallagen och 10 § i lagen om medborgarinitiativ, RP 254/2022 rd; information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland.

¹³⁴ Riksdagens skrivelse (RSk 87/2022 rd) – Avslutande av riksdagens arbete, ärenden som förfallit och riksdagens sammanträde.

¹³⁵ Enligt propositionens förslag ska kandidater vara skyldiga att publicera namnen på dem som har lånat ut pengar.

¹³⁶ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 17.

lagstiftningen om valfinansiering¹³⁷, eftersom propositionen inte omfattar partiernas lokalföreningar¹³⁸. I januari 2023 finansierade justitieministeriet en rapport om extern finansiering och potentiella luckor i den nuvarande lagstiftningen, särskilt med avseende på att förhindra att utländska politiska partier försöka utöva påverkan¹³⁹. De viktigaste slutsatserna i rapporten var att den nuvarande lagstiftningens förbud mot extern finansiering inte är absolut och är relativt lätt att kringgå.

Den nationella lag som syftar till att genomföra visseblåsardirektivet trädde i kraft. Denna nationella lag kommer att börja genomföras under 2023¹⁴⁰. Justitieministeriet ansökte om extern finansiering för att arbeta med ett informations- och utbildningsprojekt för offentliga och privata organisationer och medborgare¹⁴¹. Med finansiering räknar Justitieministeriet med att utföra nationell dataanalys och återkommande lägesrapporter om korruption¹⁴². Medborgare kan via olika kanaler rapportera missförhållanden till myndigheter (Statens revisionsverk, Skatteförvaltningen och Finansinspektionen) eller också göra en elektronisk anmälan till polisen¹⁴³.

För att motverka risker vid offentlig upphandling och politiskt beslutsfattande anordnas skräddarsydda utbildningar¹⁴⁴. Under 2022 anordnade Justitieministeriet riktade och skräddarsydda utbildningar för sektorer med hög korruptionsrisk, med särskilt fokus på korruptionsbegrepp och olika former av korruption, kartläggning av risker i den offentliga upphandlingsprocessen samt sårbarheter och möjliga etiska kryphål i beslutsprocesser¹⁴⁵. Varje utbildning tillhandahåller dessutom verktyg för att vidareutveckla organisationens integritet och ramverk för korruptionsbekämpning¹⁴⁶.

---

¹³⁷ Statens revisionsverk (2022), Berättelse om tillsynen över partifinansieringen 2022; Statens revisionsverk (2022), Föreslagna ändringar av val- och partilagen kommer att ge betydligt bättre insyn.

¹³⁸ När propositionen utarbetades diskuterades det om kontrollen av partifinansiering även borde omfatta lokala partiföreningar. I nuvarande förslag får Statens revisionsverk inget utökat ansvar vad gäller detta. En relevant finländsk tidning rapporterade dessutom att valfinansieringen har ökat snabbt i Finland och att det är relativt lätt och vanligt förekommande att hålla finansieringen anonym och dela upp den i belopp under tröskelvärdet 1 500 euro. Helsingin Sanomat (2023), Vill du bli riksdagsledamot? (inte översatt till svenska)

¹³⁹ Muukkonen (2023), Utländsk politisk finansiering och behovet av att reglera den (inte översatt till svenska).

¹⁴⁰ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 15. Riksdagen (2023), RP 147/2022 rd.

¹⁴¹ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 18. Justitieministeriet fick extern finansiering för att genomföra ett utbildningsprojekt om genomförandet av lagstiftningen om visseblåsare (projekt som ska inledas hösten 2023). Justitieministeriet kommer också att ansöka om extern finansiering för arbete med att öka medvetenheten, utbildningsprojekt och åtgärder inom ramen för den nationella strategin, såsom nationell dataanalys och regelbunden lägesrapport om korruption (ansökningsperioden i slutet av hösten 2023).

¹⁴² Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 15. I nuläget har Finland inget specifikt korruptionsbekämpande organ med utredningsansvar för misstänkt korruption.

¹⁴³ Antikorruption.fi, rapport om korruption. Anmälningar från personer utifrån tas emot av justitiekanslerns kansli. 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 11. Information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland.

¹⁴⁴ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 18.

¹⁴⁵ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 18. I början av 2022 anordnades utbildningar för lokal förvaltning i samarbete med Kommunförbundet och under 2023 kommer skräddarsydda utbildningar att fortsätta som uppföljning till rapporten ”Korruptionsbekämpning i lokal förvaltning – åtgärder för god styrning” (inte översatt till svenska), som publicerades i december 2022.

¹⁴⁶ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 18. Flash Eurobarometer om företagens inställning till korruption i EU visar att 23 % av företagen i Finland (EU-genomsnitt 26 %) anser att korruption har hindrat dem från att vinna en offentlig upphandling eller ett offentligt upphandlingskontrakt i praktiken under de senaste tre åren. Detta är 3 procentenheter lägre än EU-genomsnittet.

III. MEDIERNAS MÅNGFALD OCH OBEROENDE

I Finland är yttrandefriheten tryggad i grundlagen, som även skyddar rätten att ta del av offentliga handlingar¹⁴⁷. Uppgifterna och befogenheterna för Trafik- och kommunikationsverket (Traficom), som är den myndighet i Finland som utövar tillsyn över medierna, fastställs i lag¹⁴⁸, liksom mandatet för och övervakningen av public service-medierna¹⁴⁹.

Den nationella tillsynsmyndighetens och public service-mediernas oberoende har varit fortsatt stabilt. Sedan 2022 års rapport om rättsstatsprincipen publicerades har det inte rapporterats några förändringar vad gäller regelverk och resurser för de båda nationella tillsynsmyndigheterna – Traficom och Nationella audiovisuella institutet¹⁵⁰. Det diskuteras nu om det skulle kunna uppstå nya ansvarsområden till följd av lagen om digitala tjänster¹⁵¹. Enligt övervakningsverktyget för mediepluralism 2023 är riskerna för dessa båda myndigheter avseende oberoende och effektivitet låg, dvs. oförändrad jämfört med föregående år¹⁵². Verktöget bekräftar också att public service-medier fortsatt uppfattas som oberoende¹⁵³. Trots denna positiva uppfattning understryker övervakningsverktyget för mediepluralism att de alltjämt står under indirekt politisk kontroll och att det därför finns förutsättningar att öka insynen i utnämningssystemet för ledande befattningar¹⁵⁴. Den ändring som omnämndes i rapporten om rättsstatsprincipen 2022¹⁵⁵ – som innebär att det textinnehåll som public service-medier publicerar på nätet måste ha en närmare koppling till ljud- och videoinnehåll – trädde i kraft i augusti 2022¹⁵⁶. Leverantörer av medietjänster är i Finland skyldiga att offentliggöra information om sin ägarstruktur¹⁵⁷. Sedan 2022 års rapport om rättsstatsprincipen har det inte rapporterats några regeländringar vad gäller medieäggande eller restriktioner för medieäggande och mediekoncentration. Övervakningsverktyget för mediepluralism 2023 bedömer att mediemarknadens mångfald är ett verkligt högriskområde eftersom de fyra största ägarna till audiovisuella medier tillsammans har en betydande marknadsandel¹⁵⁸.

---

¹⁴⁷ I likhet med föregående år rankas Finland på femte plats i det internationella pressfrihetsindexet 2023 från Reportrar utan gränser.

¹⁴⁸ Lag om Transport- och kommunikationsverket 935/2018.

¹⁴⁹ Lag om Rundradion Ab (Laki Yleisradio Oy:stä) 1380/1993; enligt Europaparlamentets *Flash Eurobarometer: News & Media Survey 2022* (inte översatt till svenska) är Finland den medlemsstat där medborgarna har absolut störst förtroende för offentliga TV- och radiostationer (inkl. online).

¹⁵⁰ 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 12–13; bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 21; information från Traficom och Nationella audiovisuella institutet i samband med besöket i Finland 2023.

¹⁵¹ Information från Traficom i samband med besöket i Finland 2023; Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG (*förordningen om digitala tjänster*).

¹⁵² Övervakningsverktyget för mediepluralism 2023, landsrapporten om Finland, s. 11.

¹⁵³ Enligt Europaparlamentets *Flash Eurobarometer: News & Media Survey 2022* är Finland den medlemsstat där medborgarna har absolut störst förtroende för offentliga TV- och radiostationer (inkl. online): 73 % av de tillfrågade anger att de har förtroende för dessa kanaler (jämfört med i genomsnitt 49 % i EU).

¹⁵⁴ *Ibid.*, s. 15.

¹⁵⁵ 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 14.

¹⁵⁶ Lag om ändring av 7 § i lagen om Rundradion Ab, 159/2022.

¹⁵⁷ Lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation 917/2014, art. 4a i landskapslagen (2011: 95) om radio- och televisionsverksamhet, art. 5, ändrad genom Ålands landskapslag 2020/119.

¹⁵⁸ Övervakningsverktyget för mediepluralism 2023, landsrapporten om Finland, s. 12–13.

De pressetiska reglerna håller på att ses över och resurserna för Finlands självreglerande opinionsnämnd för massmedier har stärkts. Samtidigt hanterar Opinionsnämnden för massmedier allt fler klagomål om journalistetik. Detta självreglerande organ rapporterar att klagomålen om journalistisk etik har ökat under tre år i rad. Nämnden anser att detta återspeglar medborgarnas ökade förtroende för klagomålsmekanismen och har lyckats säkra mer resurser och minska genomsnittstiden för klagomålshantering¹⁵⁹. Nästan alla journalistorganisationer i Finland har förbundit sig att följa de pressetiska reglerna¹⁶⁰. Till stöd för det självreglerande organet finns en organisation, med en nämnd där utgivare och journalister finns representerade. Efter samråd med medieaktörer har denna stödorganisation beslutat att se över de pressetiska reglerna till följd av de förändringar som digitala medier har inneburit samt för att göra reglerna lättare att använda. En arbetsgrupp har utsetts för detta ändamål¹⁶¹.

Vissa framsteg har skett vad gäller beredningen av översynen av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. I 2022 års rapport om rättsstatsprincipen rekommenderades Finland att ”fortsätta att se över lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet i syfte att säkerställa en faktisk och mer omfattande tillgång till handlingar, mot bakgrund av de europeiska normerna för tillgång till offentliga handlingar”. Den särskilda arbetsgrupp som justitieministeriet tillsatte 2021 har fortsatt att utvärdera om nuvarande lagstiftning är tillräckligt omfattande, om det finns några brister med dagens lagstiftning samt tagit fram lösningar¹⁶². Medieintressenter och journalister stöder i allmänhet en eventuell översyn¹⁶³. I november 2022 lade arbetsgruppen fram ett förslag till hur lagstiftningen skulle kunna utformas för ett klargörande av de undantag som gäller handlingar i straffrättsliga förfaranden¹⁶⁴. Den kommer att lägga fram slutrapporten om den övergripande reformen i slutet av hösten 2023¹⁶⁵. Arbetet i riksdagen avbröts i och med att mandattiden löpte ut och den nya regeringen kommer att besluta om en eventuell fortsättning. Parallellt med detta utfärdade högsta förvaltningsdomstolen i december 2022 en dom där det fastställdes att medierna har rätt att för journalistiskt bruk hämta ut en lista med offentlig information om inkomstbeskattning av personer från Skatteförvaltningen, även om personerna i fråga invänder mot denna datadelning. Domstolen slog fast att förmedlingen av sådana uppgifter hade blivit en del av Skatteförvaltningens etablerade verksamhet för att stödja samhällsdebatten om beskattning i medierna. Detta avgörande bidrar till att förena lagstiftningen om integritetsskydd med lagstiftningen om offentlig tillgång till skatteinformation¹⁶⁶. Övervakningsverket för mediepluralism 2023 rapporterar att skyddet av rätten till information får låg riskpoäng, men att tillgången till handlingar och tjänstemäns information ofta fördröjs eller nekas¹⁶⁷. Sammanfattningsvis har det skett vissa framsteg vad gäller rekommendationen i 2022 års

---

¹⁵⁹ Information från Opinionsnämnden för massmedier i samband med besöket i Finland 2023; Opinionsnämnden för massmedier (2022), årsrapport 2022.

¹⁶⁰ Övervakningsverket för mediepluralism 2023, landsrapporten om Finland, s. 15.

¹⁶¹ Opinionsnämnden för massmedier (2022). Arbetsgruppen som förbereder uppdateringen av journalistreglerna har utsetts. Reglerna har tidigare reviderats 2014.

¹⁶² Mer information finns på <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM083:00/2020>.

¹⁶³ Svar på justitieministeriets offentliga samråd om initiativen (se föregående fotnot); information som lämnats av Opinionsnämnden för massmedier i Finland, Finlands Journalistförbund och Medieförbundet i samband med besöket i Finland 2023.

¹⁶⁴ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 21; mer information finns på RP 273/2022 rd (eduskunta.fi).

¹⁶⁵ Uppföljande skriftliga bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen.

¹⁶⁶ Skatteförvaltningen (2022), högsta förvaltningsdomstolen: Kunderna har inte rätt att invända mot utlämnande av sina beskattningsuppgifter i elektroniskt format till medier; högsta förvaltningsdomstolen, dom av den 21 december 2022, 21814/2021, ECLI:FI:KHO:2022:146.

¹⁶⁷ Övervakningsverket för mediepluralism 2023, landsrapporten om Finland, s. 10.

rapport om rättsstatsprincipen, om att fortsätta beredningsarbetet för att se över lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Det rättsliga skyddet för journalister har varit fortsatt stabilt. Sedan 2022 års rapport om rättsstatsprincipen¹⁶⁸ publicerades har skyddet av yttrandefriheten generellt sett varit stabilt och legat på en hög nivå¹⁶⁹. Övervakningsverket för mediepluralism 2023 bedömer att Finland är en fri och skyddad miljö för journalister och mediearbetare, med en lagstiftning som ger dem relativ trygghet¹⁷⁰. Enligt aktuella undersökningar har medborgarna större förtroende för nyhetsmedierna än någonsin¹⁷¹. Sedan 2022 års rapport om rättsstatsprincipen publicerades har Europarådets plattform för att främja journalistik och journalisters säkerhet¹⁷² uppdaterat sin varning angående den fällande domen mot två journalister, sedan de båda och en annan journalist 2021 åtalades för att ha röjt statshemligheter samt för uppsåt att röja andra statshemligheter¹⁷³. En separat ny varning gällde ett kortvarigt frihetsberövande av en journalist som bevakade en protestdemonstration och konfiskeringen av hans minneskort¹⁷⁴.

Lagstiftningsreformer har beretts med anledning av trakasserier mot journalister på nätet. Sedan 2022 års rapport om rättsstatsprincipen publicerades har strafflagen ändrats så att kön lagts till som en av straffskärpningsgrunderna för brott (oavsett vilket slags brott det gäller). Denna ändring, som trädde i kraft i januari 2023¹⁷⁵, kan användas för att ta itu med hatretorik riktad mot kvinnliga journalister och har fått stöd från journalistvärlden¹⁷⁶. Det har även antagits ny lagstiftning som syftar till att göra kontaktförbud mer effektiva¹⁷⁷, som till viss del motverkar hatkampanjer på nätet. I september 2022 publicerades en bedömning där man undersökte om straffrätten behöver ändras för att mer effektivt lagföra riktade trakasserier, vilket avser systematiska trakasserier av en person på grund av hans eller hennes arbete eller samhällsuppdrag, genom massåtgärder på nätplattformar¹⁷⁸. Regeringen kommer framöver att undersöka om en proposition ska läggas fram för riksdagen¹⁷⁹. Finlands Journalistförbund har tillsammans med Arbetarskyddscentralen och Medieförbundet utarbetat riktlinjer för hur man förbereder sig för och förhindrar trakasserier samt riktade trakasserier på nätet, vilket de ser

---

¹⁶⁸ 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 15.

¹⁶⁹ Bidrag från Finlands Journalistförbund i samband med besöket i Finland 2023.

¹⁷⁰ Övervakningsverket för mediepluralism 2023, landsrapporten om Finland, s. 10–11.

¹⁷¹ Media Field Research Foundation (2022) *Finns' trust in the news is greater than ever*; Reuters Institute for the Study of Journalism (2022) *Digital News Report 2022*.

¹⁷² Europarådet, Plattform för att främja skydd för journalistik och journalisters säkerhet, Finland.

¹⁷³ I januari 2023 dömdes två av de ursprungligen tre åtalade journalisterna av Helsingfors tingsrätt. Internationella pressinstitutet (2023) Finland: *Conviction of two Helsingin Sanomat journalists sets dangerous precedent*; Reporters Without Borders (2023) *The conviction of Finnish journalists for revealing state secrets sets a dangerous precedent for press freedom internationally*; Union of Journalists (2023) *Union of Journalists: Journalists' freedom of speech verdict makes it difficult for the public to access information*; Bidrag från Opinionsnämnden för massmedier, Medieförbundet och Finlands journalistförbund i samband med besöket i Finland 2023.

¹⁷⁴ Europarådet, Plattform för att främja skydd för journalistik och journalisters säkerhet, Finland.

¹⁷⁵ Mer information finns på <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM024:00/2019>.

¹⁷⁶ Svar på justitieministeriets offentliga samråd om initiativet (se föregående fotnot).

¹⁷⁷ Mer information finns på <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM015:00/2020>.

¹⁷⁸ Justitieministeriet (2022) *Maalittamisen rikosoikeudellinen sääntely - Arviomuistio – 2022:29 (Straffrättslig reglering av riktade trakasserier – bedömningspromemoria 2022:29)*.

¹⁷⁹ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 23.

som ett av de största problemen för journalister i Finland och som kan leda till självcensur eller till att journalister lämnar yrket¹⁸⁰.

IV. ANDRA INSTITUTIONELLA FRÅGOR SOM RÖR KONTROLLER OCH MOTVIKTER

Finland är en parlamentarisk demokrati med ett enkammarsystem, där både regeringen och riksdagen kan lägga fram lagförslag (i praktiken bygger dock de flesta lagar på regeringspropositioner). Grundlagsenligheten kontrolleras på förhand av justitiekanslern, som arbetar i anslutning till statsrådet, och av riksdagens grundlagsutskott¹⁸¹, som bedömer grundlagsenligheten i de förslag som läggs fram för riksdagen. Dessutom kan alla domstolar i efterhand kontrollera grundlagsenligheten i konkreta fall¹⁸². Justitiekanslern, Människorättscentret och justitieombudsmannen spelar en viktig roll i systemet med kontroller och motvikter.

En ny vägledning för att bedöma konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna vid lagberedning har offentliggjorts. I november 2022 antog justitieministeriet en vägledning för att bedöma konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna vid lagberedning, för att göra det lättare att se och bedöma vilka konsekvenser lagstiftning kan få för de grundläggande och mänskliga rättigheterna¹⁸³. I oktober 2022 publicerade dessutom samtliga ministeriers permanenta sekreterare de uppdaterade anvisningarna för konsekvensbedömning vid lagberedning, som innehåller anvisningar om hur konsekvenserna för ekonomi, miljö och andra mänskliga och samhällsrelaterade aspekter ska bedömas vid lagberedning¹⁸⁴. Riktlinjerna innehåller också ett avsnitt om konsekvenserna för demokratin och rättsstatsprincipen.¹⁸⁵ Att involvera intressenter i lagstiftningsprocessen fyller i allmänhet fortfarande ett syfte, men vissa avvikelser rapporteras i och med att ministerierna och deras avdelningar tillämpar olika tillvägagångssätt¹⁸⁶. För att göra inkluderingen av det civila samhället i lagstiftningsprocesser mer konsekvent erbjuds ministeriernas tjänstemän med ansvar för lagberedningen systematiskt utbildning och anvisningar om hur ett bättre samarbete med intressenterna kan uppnås¹⁸⁷. Handlingsprogrammet för bättre lagstiftning, som antogs av regeringen i augusti 2020, syftar till att ytterligare förbättra lagberedningens kvalitet och

---

¹⁸⁰ Journalistförbundet (2023) Stöd för trakasserier och mobbning i sociala medier från Arbetarskyddscentralen; bidrag från Finlands Journalistförbund i samband med besöket i Finland 2023.

¹⁸¹ Utskottet består av riksdagsledamöter och hör regelbundet oberoende experter på grundlagsrätt.

¹⁸² 106 § i grundlagen föreskriver följande: ”Om tillämpningen av en lagbestämmelse i ett ärende som behandlas av en domstol uppenbart skulle strida mot grundlagen, skall domstolen ge grundlagsbestämmelsen företräde.”

¹⁸³ Vägledning för att bedöma konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna vid lagberedning, finns på internet på finska på <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164464>. Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 25.

¹⁸⁴ De uppdaterade anvisningarna för konsekvensbedömning vid lagberedning finns på: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164544>, och på engelska på: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164932>. Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 25.

¹⁸⁵ Skriftliga bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen.

¹⁸⁶ Information från delegationen för medborgarsamhällspolitik, Demla och Amnesty International i samband med besöket i Finland.

¹⁸⁷ Skriftlig information från de finska myndigheterna i samband med besöket i Finland, s. 1. Fokus för utbildning och anvisningar ligger på att identifiera intressenter, planera lika och skyndsamma samrådsprocesser och insyn i beredningsprocessen.

transparens, vilket beskrivs i 2021 års rapport om rättsstatsprincipen¹⁸⁸, och ska enligt planen genomföras i september 2023¹⁸⁹.

Den 1 januari 2023 hade nio vägledande domar från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna ännu inte verkställts i Finland. Detta var samma antal som föregående år¹⁹⁰. Vid tidpunkten hade 50 % av de vägledande domarna från de senaste tio åren ännu inte avgjorts i Finland (vilket kan jämföras med 60 % 2022), och den genomsnittliga tiden för domar som ännu inte hade verkställts var tolv år och elva månader (jämfört med elva år och elva månader 2022)¹⁹¹. Den äldsta domen, som efter 17 år fortfarande inte har verkställts, rör skyddet av privatlivet och familjelivet i samband med bristen på lämpliga skyddsåtgärder för utförandet av husrannsakan och beslag¹⁹². Den 15 juni 2023 hade antalet vägledande domar minskat till sju¹⁹³.

En riktad ändring av beredskapslagen har antagits och en mer omfattande översyn är på gång. Huvudsyftet med denna ändring, som antogs genom grundlagsordningen efter ett brådskande förfarande i juli 2022¹⁹⁴, var att göra det möjligt att utlysa undantagstillstånd även vid allvarlig hybridpåverkan mot Finland¹⁹⁵. En mer omfattande översyn av beredskapslagen inleddes under hösten 2022 och en arbetsgrupp samt ett riksdagsutskott har tillsatts. Den omfattande översynen syftar till att uppdatera beredskapslagen samt att ändra den så att den är i linje med grundlagen och rådande samhällssyn på miljön och miljöhotande faktorer¹⁹⁶. Arbetsgruppen består av representanter från samtliga ministerier och från presidentkansliet samt oberoende experter på författningsrätt. Förslaget beräknas läggas fram senast hösten 2025¹⁹⁷. Social- och hälsovårdsministeriet bereder en promemoria om behovet att se över lagen om smittsamma sjukdomar¹⁹⁸.

---

¹⁸⁸ 2021 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 13; 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 17.

¹⁸⁹ Skriftlig information från de finska myndigheterna i samband med besöket i Finland.

¹⁹⁰ Antagandet av nödvändiga verkställighetsåtgärder för en dom från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna övervakas av Europarådets ministerkommitté. Kommitténs praxis är att gruppera ärenden mot en stat som kräver likartade verkställandeåtgärder, särskilt allmänna åtgärder, och granska dem tillsammans. Gruppens första ärende utses som det vägledande ärendet när det gäller övervakningen av de allmänna åtgärderna, och upprepade ärenden inom gruppen kan avslutas när det bedöms att alla tänkbara enskilda åtgärder som krävs för att ge sökanden möjlighet till domstolsprövning har vidtagits.

¹⁹¹ Alla siffror kommer från European Implementation Network och baseras på antalet pågående ärenden vid det årliga slutdatumet den 1 januari 2023. Se bidrag från European Implementation Network för 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 3.

¹⁹² Europadomstolens dom av den 27 september 2005 i mål 50882/99, *Petri Sallinen m.fl.* mot Finland, i avvaktan på verkställande sedan 2005.

¹⁹³ Enligt uppgifter från Europarådets onlinedatabas (HUDOC-EXEC).

¹⁹⁴ I 73 § i grundlagen föreskrivs att varje lagförslag som medför ett avgränsat undantag från grundlagen ska antas enligt ett konstitutionellt förfarande, det vill säga förslaget ska hållas vilande eller förklaras brådskande med en majoritet av minst fem sjättedelar. I *Finland: Legal Response to Covid-19*, T Kotkas, A Kantola, H Wass, E Husu. Oxford University Press, 2021.

¹⁹⁵ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 5 och 25.

¹⁹⁶ Information från justitieministeriet i samband med landsbesöket i Finland.

¹⁹⁷ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 26; information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland.

¹⁹⁸ Skriftliga bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen s.9; bidrag från justitiekanslern till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 24, 25.

Lagen som klargör fördelningen av befogenheter mellan justitiekanslern och justitieombudsmannen har trätt i kraft¹⁹⁹. Lagen, som syftar till att klargöra arbetsfördelningen mellan de två institutionerna, antogs den 19 april 2022, vilket framgår av 2022 års rapport om rättsstatsprincipen²⁰⁰, och trädde i kraft den 1 oktober 2022²⁰¹. Hittills har den praktiska tillämpningen bedömts positivt, framför allt vad gäller en effektivare resursanvändning, specialisering och förmåga att bättre tillgodose medborgarnas behov²⁰². Regeringspropositionen om att inrätta en ny myndighet för att tillhandahålla administrativt stöd till oberoende organ, som det rapporterades om i 2022 års rapport om rättsstatsprincipen²⁰³, har inte lagts fram för riksdagen under föregående regering. Om det blir en fortsatt diskussion om behovet av en sådan myndighet beror på det nya regeringsprogrammet²⁰⁴. Människorättscentret, som tillsammans med sin delegation och justitieombudsmannen utgör en nationell människorättsinstitution med A-status²⁰⁵, har gett ut en studie om människorättsstrukturen, där flera olika problem identifieras, bland annat vad gäller den höga fragmenteringen av människorättsinstitutioner i Finland²⁰⁶.

Ändringar för att förbättra finansieringsmodellen för det civila samhällets organisationer godkändes av riksdagen. Civilsamhällets demokratiska utrymme i Finland betecknas som "öppet".²⁰⁷ Som rapporterades i 2022 års rapport om rättsstatsprincipen har regeringen berett ett förslag till ny finansieringsmodell, vilket slutfördes i februari 2022²⁰⁸. Med den nya modellen skulle det civila samhällets organisationer få en stabil och tillräcklig finansiering, eftersom verksamheten skulle finansieras med allmänna statliga intäkter i stället för från spelintäkter och medlen inte skulle öronmärkas för särskilda användningsområden²⁰⁹. Som uppföljning till propositionen är flera lagstiftningsändringar nu på väg för att beakta den nya finansieringsmodellen²¹⁰. Samtliga dessa ändringar förväntas träda i kraft den 1 januari

---

¹⁹⁹ Lag om fördelningen av uppgifter mellan justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman, 330/2022.

²⁰⁰ 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 18.

²⁰¹ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen s.9, 27; bidrag från justitiekanslern till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 17, 27.

²⁰² Bidrag från justitiekanslern till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 27; information från justitiekanslern, justitieombudsmannen och Människorättscentret i samband med besöket i Finland.

²⁰³ 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 18.

²⁰⁴ Information från justitieministeriet i samband med landsbesöket i Finland.

²⁰⁵ 2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 13.

²⁰⁶ Människorättscentret (2022) Rapport om nationella aktörer på området grundläggande rättigheter och mänskliga rättigheter. Information som lämnats av Människorättscentrumet och Amnesty International i samband med besöket i Finland.

²⁰⁷ Betyg tilldelade av Civicus, Finland. Betygen följer en femgradig skala som definieras enligt följande: öppet, inskränkt, motarbetat, undertryckt och stängt.

²⁰⁸ 2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om situationen i fråga om rättsstatsprincipen i Finland, s. 19.

²⁰⁹ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 30, ett PM om den nya finansieringsmodellen finns på internet på finska:

https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/104236898/Rahapelituotoilla+rahoitettavien+yleishy%C3%B6dyllisten+toimintojen+uusi+rahoitusmalli_FINAL.pdf/a623bb09-b3a3-4230-308f-500b88f34862/Rahapelituotoilla+rahoitettavien+yleishy%C3%B6dyllisten+toimintojen+uusi+rahoitusmalli_FINAL.pdf?t=1644326410914.

²¹⁰ Under 2022 överlämnade regeringen en proposition till riksdagen (RP 255/2022 rd) om ändring av lotterilagen, en proposition (RP 282/2022 rd) om lagändringar inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, en proposition (RP 269/2022 rd) om finansiering av föreningar och stiftelser inom social-

2024²¹¹. Dessutom inrättade regeringen i februari 2023 en ny parlamentarisk rådgivande nämnd för finansiering och utveckling av ideella organisationers verksamhet, för riksdagens mandatperiod fram till dess att en ny rådgivande nämnd inrättas (som längst till och med den 31 december 2023)²¹². Intressenter ser positivt på denna översyn och räknar med ökad stabilitet²¹³. Ändringen av föreningslagen trädde i kraft den 8 februari 2023²¹⁴. Syftet med denna ändring är att främja och underlätta verksamhet i civilsamhällets demokratiska utrymme, framför allt genom att göra det enklare att organisera administration, inbegripet ekonomi- och redovisningsfrågor, särskilt för mindre organisationer²¹⁵. Delegationen för medborgarsamhällspolitik offentliggjorde sin strategi för 2022–2026 i oktober 2022²¹⁶. Strategin syftar till att förtydliga målen vad gäller civilsamhällets framtid. Strategins tre huvudmål är att i) skydda och stärka det civila samhällets organisationer, ii) utveckla samverkan mellan myndigheter och det civila samhället samt iii) främja lika delaktighet. Under de kommande åren kommer delegationen för medborgarsamhällspolitik att fokusera på att främja denna strategi²¹⁷. Den kommer även att genomföra en halvtidsöversyn av strategin²¹⁸.

Statsrådet antog ett principbeslut om Finlands demokratipolitik fram till 2030. Den 3 november 2022 antog regeringen ett principbeslut om Finlands demokratipolitik på 2020-talet²¹⁹. Där fastställs sex huvudmål för en långsiktig demokratipolitik, med särskilda mål för demokrati, mänskliga rättigheter och medieutbildning samt ett mål för civilsamhällets verksamhetsförutsättningar. För att höja utbildningsnivån vad gäller mänskliga rättigheter och medier konstateras att det saknas permanenta strukturer och resurser för att utbilda lärare och annan personal, och föreslås att en större öppen debatt skulle kunna motverka desinformation²²⁰. Vad gäller civilsamhällets delaktighet rekommenderas här framför allt att man upprättar ett långsiktigt samarbete mellan kommuner och det civila samhället, arbetar för bättre inkludering av barn, unga och andra utsatta invånare²²¹, stöder långsiktig finansiering för det civila samhällets organisationer samt ungas delaktighet²²². Samtliga åtgärder som föreslås genom denna politik är beroende av att den nya regeringen fattar beslut om genomförande, eftersom åtgärderna är beroende av varje regerings och behörigt ministeriums riktlinjer och mål²²³.

---

och hälsovården samt en proposition (RP 260/2022 rd) om understöd för främjande av hästuppfödning och hästsport.

²¹¹ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 30.

²¹² Skriftliga bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen. Mer information om den nya parlamentariska rådgivande nämnden finns här: <https://valtioneuvosto.fi/maatokset/paatokset?decisionId=0900908f80811b84>.

²¹³ I samband med besöken i Finland uttryckte delegationen för medborgarsamhällspolitik, Demla och Amnesty International osäkerhet vad gäller framtida finansiering.

²¹⁴ Information från justitieministeriet i samband med ett landsbesök i Finland.

²¹⁵ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 29; information från justitieministeriet i samband med besöket i Finland.

²¹⁶ Strategin finns på finska på <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164356>; Franet (2023), Country research - Legal environment and space of civil society organisations in supporting fundamental rights – Finland., s. 3; information från delegationen för medborgarsamhällspolitik, i samband med besöket i Finland.

²¹⁷ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 31.

²¹⁸ Se även Franet (2023), *Country research – Legal environment and space of civil society organisations in support fundamental rights – Finland*, s. 3–4.

²¹⁹ Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen, s. 31.

²²⁰ Statsrådets principbeslut om Finlands demokratipolitik på 2020-talet, s. 38, finns på internet på svenska:

²²¹ Finlands demokratipolitik, s. 33.

²²² Ibid., s. 50, 51.

²²³ Ibid., s. 55.

Bilaga I: Källförteckning i alfabetisk ordning *

** Förteckningen över bidrag som tagits emot i samband med samrådet inför 2023 års rapport om rättsstatsprincipen återfinns på https://commission.europa.eu/publications/2023-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation_en (inte översatt till svenska).

Delegationen för medborgarsamhällspolitik (2022), *Ett autonomt och livskraftigt civilsamhälle för alla: Delegationen för medborgarsamhällspolitik KANE:s strategi 2022–2026*, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164355>.

Centrumet för mediernas mångfald och mediefrihet (2023), *Övervakningsverktyget för mediepluralism 2022 – landsrapport om Finland*.

Cepej (2021), *Study on the functioning of judicial systems in the EU Member States*.

CEPEJ (2022), *Evaluation Report 2022 – Country Profile Finland*, <https://rm.coe.int/cepej-fiche-pays-2020-22-e-web/1680a86276> (inte översatt till svenska).

Justitiekanslern, *webbplats*: <https://oikeuskansleri.fi/sv/startsidea>.

Justitiekanslern (2022), *Utlåtande till riksdagens lagutskott, nr OKVP2823/22/2022*.

Justitiekanslern (2023), *Bidrag från justitiekanslern till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen*.

Civicus kartläggning av det offentliga rummet – Finland <https://monitor.civicus.org/country/finland/>.

Opinionsnämnden för massmedier (2022), *Årsrapport 2022*, <https://jsn.fi/wp-content/uploads/2023/03/JSN-vuosikertomus-2022.pdf>.

Opinionsnämnden för massmedier (2022), *Arbetsgruppen som förbereder uppdateringen av journalistreglerna har utsetts (Journalistin ohjeiden päivitystä valmisteleva työryhmä on nimitetty)* <https://jsn.fi/journalistin-ohjeiden-paivitysta-valmisteleva-tyoryhma-on-nimitetty/>.

Europarådet (2023), *Plattform för att främja skydd för journalistik och journalisters säkerhet – Finland*, <https://fom.coe.int/en/pays/detail/11709508>.

Europeiska kommissionen (2020), *2020 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättsstatssituationen i Finland*.

EPPO (2022), *Årsrapport* https://www.eppo.europa.eu/sites/default/files/2023-02/EPPO_2022_Annual_Report_EN_WEB.pdf.

Europeiska kommissionen (2021), *2021 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättsstatssituationen i Finland*.

Europeiska kommissionen (2022), *2022 års rapport om rättsstatsprincipen, Landskapitel om rättsstatssituationen i Finland*.

Europeiska kommissionen (2023), *Resultattavlan för rättskipningen i EU*.

Europadomstolens dom av den 27 september 2005, Petri Sallinen m.fl. mot Finland, 50882/99.

European Implementation Network (2022), *Bidrag från European Implementation Network till 2022 års rapport om rättsstatsprincipen*.

Europaparlamentet (2022), *Flash Eurobarometer: Undersökning om nyheter & medier 2022*, EB-ID 2832/FL011EP <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2832>.

Centralen för utredning av penningtvätt, <https://poliisi.fi/sv/penningtvatt>:

Finlands Advokatförbund (2023), *Bidrag från Finlands Advokatförbund till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen*.

Finlands regering, webbplats om korruptionsbekämpning, <https://www.anticorruption.fi>

Statsrådet (2021), *Anvisningar om tjänstemannetik*
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163089/Virkamiesasettinen%20toimintaohje.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Statsrådet (2021), *Principbeslut om en national strategi och ett åtgärdsprogram för bekämpning av korruption*

2021–2023

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163397/VN_2021_67.pdf?sequence=1&isAllowed=y

-

Statsrådet (2022), *Bakgrundsinformation om juridiskt ministeransvar och begäran om tillstånd att åtala en riksdagsledamot* (inte översatt till svenska).

Statsrådet (2022), *Redogörelse för rättsvården*
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164448/VN_2022_67.pdf?sequence=1&isAllowed=y (inte översatt till svenska).

Statsrådet (2022), *Rapport om korruption i internationella företag: Aktuell status avseende bestämmelser, tillämpning och utbildning samt behovet av förändring (Lahjonta kansainvälisessä liiketoiminnassa: Säätelyn, soveltamiskäytännön ja koulutuksen nykytila ja muutostarpeet)*
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163811> (inte översatt till svenska).

Statsrådet (2023), *Bidrag från Finland till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen*.

Statsrådet (2023), *Skriftligt bidrag från statsrådet i samband med besöket i Finland*.

Statsrådet (2022), *Promemoria om en ny finansieringsmodell för icke-vinstdrivande verksamhet* (inte översatt till svenska)
https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/104236898/Rahapelituotoilla+rahoitettavien+yleishy%C3%B6dyllisten+toimintojen+uusi+rahoitusmalli_FINAL.pdf/a623bb09-b3a3-4230-308f-500b88f34862/Rahapelituotoilla+rahoitettavien+yleishy%C3%B6dyllisten+toimintojen+uusi+rahoitusmalli_FINAL.pdf?t=1644326410914.

Domstolsväsendet, *domstolsspecifik statistik*

<https://oikeus.fi/tuomioistuimet/sv/index/domstolsvasendet/statistik.html>.

Domstolsväsendet (2023), *Vilka mål och ärenden handlägger tingsrätten?*,
<https://oikeus.fi/tuomioistuimet/sv/index/domstolsvasendet/domstolarna/almannadomstolarna/tingsrattarna/vilkamalocharendenhandlaggertingsratten.html>.

Domstolsverket (2023), *Bidrag från Domstolsverket till 2023 års rapport om rättsstatsprincipen*.

Åklagarmyndigheten (2023), *Skriftligt bidrag från Åklagarmyndigheten i samband med besöket i Finland*.

Åklagarmyndigheten (2021), *Skriftligt bidrag från Åklagarmyndigheten i samband med besöket i Finland 2021*.

Riksdagen (2022), *RP 147/2022 rd, regeringens proposition till riksdagen om skydd för visselblåsare*
<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2022/20220147>

Riksdagen (2022), *RP 192/2022 rd, regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om karens i anslutning till uppdraget som medlem av statsrådet och lag om ändring av 1 § i lagen om verkställighet*
av böter,
https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sidor/RP_192+2022.aspx.

Riksdagen (2022), *RP 255/2022 rd, regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lotterilagen*

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sidor/RP_255+2022.aspx

Riksdagen (2022), *RP 282/2022 rd, regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagändringar inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde till följd av ändringen av lotterilagen,*
<https://www.eduskunta.fi/SV/search/Sidor/Vaskiresults.aspx?k=192%2f2022#k=282%2F2022#l=2077>.

Riksdagen (2022), *RP 269/2022 rd, regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om finansiering av föreningar och stiftelser inom social- och hälsovården,*
https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sidor/RP_269+2022.aspx.

Riksdagen (2022), *RP 273/2022 rd, regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet,*
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_273+2022.aspx.

Riksdagen (2022), *RP 260/2022 rd, regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om understöd för främjande av hästuppfödning och hästsport,*
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/HE_260+2022.aspx.

Riksdagen (2023), *RP 254/2022 rd, regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om kandidaters valfinansiering, partilagen, 112 och 143 l § i vallagen och 10 § i lagen om medborgarinitiativ,*
<https://www.eduskunta.fi/SV/search/Sidor/Vaskiresults.aspx?k=192%2f2022#k=254%2F2022#l=2077>.

[Riksdagen \(2023\), *RP 98/2022 rd, regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om öppenhetsregistret*](#)

Riksdagen (2023), *Lagutskottets utlåtande,*
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/VNS_13+2022.pdf.

Riksdagen (2023), Riksdagens skrivelse (RSk 87/2022 rd) – Avslutande av riksdagens arbete, ärenden som förfallit och riksdagens sammanträdande,
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_254+2022.aspx.

Riksdagens justitieombudsman, webbplats: <https://www.oikeusasiamies.fi/sv>.

Franet (2023), Institutet för mänskliga rättigheter, Åbo Akademi (2022) *Country research – Legal environment and space of civil society organisations in support fundamental rights – Finland* (inte översatt till svenska), Wien, Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter
<https://fra.europa.eu/en/publication/2022/civic-space-2022-update#country-related>.

Greco (2018), *Fifth Evaluation Round – Evaluation Report on Finland on preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies.*

Greco (2020) *Fifth Evaluation Round – Compliance Report on Finland on preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies.*

Greco (2022) *Fifth Evaluation Round – Second Compliance Report on Finland on preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies.*

Hirvola Aino, Mikkonen Salla, Skippari Mika och Tiensuu Paul (2021), *Towards more open lobbying: Aktuell status för lobbyverksamheten i Finland på statlig nivå* (“Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2021”) (inte översatt till svenska).

Människorättscentret (2022), Rapport om nationella aktörer på området grundläggande rättigheter och mänskliga rättigheter <https://www.ihmisoikeuskeskus.fi/uutiset/pio-toimija-selvitys/> (ej översatt till svenska).

Internationella pressinstitutet (2023): *Finland: Conviction of two Helsingin Sanomat journalists sets dangerous precedent* https://ipi.media/finland-conviction-of-two-helsingin-sanomat-journalists-sets-dangerous-precedent/?mc_cid=1bdc28fbf6&mc_eid=dc57a49891.

Kotkas Toomas, Husu Elisa Anniina, Wass Hanna, Kantola Anu (2021), *Finland: Legal Response to Covid-19*.

Mediebranschens forskningsstiftelse (2022) *Suomalaisten luottamus uutisiin suurempaa kuin koskaan (Finländare har större förtroende för nyheter än någonsin)* <https://www.medialiitto.fi/uutiset/suomalaisten-luottamus-uutisiin-suurempaa-kuin-koskaan/>.

Justitieministeriet (2019), *Ändring av strafflagens 6 kapitel 5 § (kön som skärpningsgrund)*, <https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM024:00/2019>.

Justitieministeriet (2020), *Effektivisering av besöksförbudet*, <https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM015:00/2020>

Justitieministeriet (2020), *Uppdatering av offentlighetslagen*, <https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM083:00/2020>

Justitieministeriet (2022) *Straffrättslig reglering av riktade trakasserier – bedömningspromemoria 2022:29 (Maalittamisen rikosoikeudellinen sääntely – Arviomuistio – 2022:29)*.

Justitieministeriet (2022), *Bedömning av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna vid lagberedning* <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164544>.

Justitieministeriet (2022), *Anvisningar om konsekvensbedömning vid lagberedning*, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164493>.

Justitieministeriet (2022), *Rapporten om bedömning av och framtida utvecklingstrender inom domstolsväsendet (inte översatt till svenska)*, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164391>

Justitieministeriet (2023), *Tillsättningsbeslut: ”Rättsstatens garantier och utvecklandet av rättsväsendet – arbetsgruppen”*, No. VN/34680/2022-OM-12.

Justitieministeriet (2023), *Bedömningsrapport om förfarandet för att välja nämndemän (inte översatt till svenska)*, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164666/OM_2023_8_SO.pdf?sequence=4&isAllowed=y.

Muukkonen, M. (2023), *Utländsk politisk finansiering och behovet av att reglera den (inte översatt till svenska) (“Ulkomainen poliittinen rahoitus ja sen sääntelytarpeet”)* https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164556/OM_2023_6_SO.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Statens revisionsverk (2022), *Berättelse om tillsynen över partifinansieringen 2022*, <https://www.vaalirahoitusvalvonta.fi/se/index.html>.

Statens revisionsverk (2022), *Föreslagna ändringar av val- och partilagen kommer att ge betydligt bättre insyn (“Vaali- ja puoluelakiin ehdotetut muutokset parantavat merkittävästi avoimuutta”)* <https://www.vtv.fi/uutiset/vaali-ja-puoluelakiin-ehdotetut-muutokset-parantavat-merkittavasti-avoimuutta/>.

OECD (2022), *Finland should urgently step up its efforts to enforce its foreign bribery offence, including by addressing concerns about the definition of the offence* <https://www.oecd.org/newsroom/finland-should-urgently-step-up-its-efforts-to-enforce-its-foreign-bribery-offence.htm>.

Finlands polis (2022), *Förundersökningen som gäller bärforetaget fortsätter – polisen och Gränsbevakningsväsendet misstänker grov människohandel* <https://poliisi.fi/sv/-/forundersokningen-som-galler-barforetaget-fortsatter-polisen-och-gransbevakningsvasendet-misstanker-grov-manniskohandel>.

Reportrar utan gränser (2023) – Finland <https://rsf.org/en/finland>.

Reportrar utan gränser (2023) *The conviction of Finnish journalists for revealing state secrets sets a dangerous precedent for press freedom internationally* (inte översatt till svenska) <https://rsf.org/en/conviction-finnish-journalists-revealing-state-secrets-sets-dangerous-precedent-press-freedom>.

Reuters Institute for the Study of Journalism (2022), *Digital News Report 2022* <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2022>.

Finlands högsta förvaltningsdomstol, dom av den 21 december 2022, nr 21814P2021, ECLI:FI:KHO:2022:146

Skatteförvaltningen (2022), högsta förvaltningsdomstolen: Kunderna har inte rätt att invända mot utlämnande av sina beskattningsuppgifter i elektroniskt format till medier (*Korkein hallinto-oikeus: Asiakkailla ei oikeutta vastustaa verotietojensa sähköistä luovutusta medialle*) <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/lehdist%C3%B6tiedotteet/2022/korkein-hallinto-oikeus-asiakkailla-ei-oikeutta-vastustaa-verotietojensa-s%C3%A4hk%C3%B6ist%C3%A4-luovutusta-medialle/>.

Transparency International (2023), *Korruptionsindex 2022*.

Journalistförbundet (2023), Journalistförbundet: Domen om journalisters yttrandefrihet gör det svårt för allmänheten att få tillgång till information (inte översatt till svenska) (*Journalistiliitto: Toimittajien sananvapaustuomio vaikeuttaa yleisön tiedonsaantia*) <https://journalistiliitto.fi/fi/journalistiliitto-toimittajien-sananvapaustuomio-vaikeuttaa-yleison-tiedonsaantia/>.

Journalistförbundet (2023), Stöd för trakasserier och mobbning i sociala medier från Arbetskyddscentralen (inte översatt till svenska) (*Työturvallisuuskeskukselta tukea somehäirinnan ja maalittamisen varalle*) <https://journalistiliitto.fi/fi/tyoturvallisuuskeskukselta-tukea-somehairinnan-ja-maalittamisen-varalle/>.

Bilaga II: Besök i Finland

I mars 2023 höll kommissionens avdelningar virtuella möten med:

- Delegation för medborgarsamhällspolitik
- Amnesty International Finland
- Samarbetsnätverket mot korruption
- Justitiekanslern
- Opinionsnämnden för massmedier
- Demla
- Centralen för utredning av penningtvätt
- Finlands domareförbund
- Finlands Advokatförbund
- Medieförbundet
- Människorättscentret
- Finansministeriet
- Inrikesministeriet
- Justitieministeriet
- Kommunikationsministeriet
- Nationella audiovisuella institutet
- Centralkriminalpolisen
- Domstolsverket
- Polisstyrelsen
- Åklagarmyndigheten
- Justitieombudsmannen
- Statsrådets kansli
- Högsta förvaltningsdomstolen
- Högsta domstolen
- Traficom
- Transparency International Finland
- Finlands Journalistförbund
- Rundradion Ab

* Kommissionen träffade också följande organisationer vid ett antal övergripande möten:

- ALDA (European Association for Local Democracy)
- Amnesty International
- Civil Liberties Union for Europe
- Civila samhället Europa
- Culture Action Europe
- Europeiskt centrum för press- och mediefrihet
- Europeiskt medborgarforumet
- Europeiska journalistfederationen

- Europeiskt partnerskap för demokrati
- Europeiskt ungdomsforum
- Free Press Unlimited
- Front Line Defenders
- ILGA-Europa
- Internationella juristkommissionen
- Internationella federationen för mänskliga rättigheter
- Internationella familjeplaneringsorganisationens europeiska nätverk
- Internationella pressinstitutet
- JEF Europe
- Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa
- Philea
- Reportrar utan gränser
- SOLIDAR
- Transparency International EU